1 IV
Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетараш, віашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ПАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 28 АПРЕЛЬ, 1983 ШУ. ◆ № 51 (6773). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС ОБКОМЕ ХИННА СОВЕЩАНИ

Селхан, 27-ча апреле КПСС Нохч-ГІалгІай обкоме хилар КПСС Центральни Комитете 18 апреле хиннача союзни республикий Компартей ЦК, парте крайкомий, обкомий хьалхарча секретарий совещане итогаштеи Кхачая программа кхочашъяра хьакъехьарча декхарашцеи хетаръ совещани. Совещане дакъа лоацаш бар КПСС горкомий, райкомий хьалхара секретараш, горрайисполкомий, РАПО председателаш, министерствайи ведомствайи, боахамий кулгалхой.

Совещане доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Доклад юцаш къамаьлаш дир: Кириллова С. А. — республика юрта боахама министра, Чагаева В. К. — КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара, Воронкова А. Н. — КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара, Яндиева З. А. — КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара, Кагерманова А. Д. — КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара, Табакова В. Г. КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара, Айдамова Н. И. КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара, Волкова А. В. — КПСС Гудермесски горкома хьалхарча секретара, Карагичева А. М. — КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара, Бусова П. А. — КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара.

ЦхьоалагІча майна накъадолхаш

ДОАКЪАР ІАЛАШДЕШ ДА

Хьайбаш Іангара дахара тоъал доакъар Іалашде віаштІехьдалашар соахка Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза кхаш лаладерий. Цудухьа кхыча боахамашкара кийде дийзар из.

Соахкара гІалат кхы пийслургдоацаш доакъар Іалашдара лаьрххІа механизированни отряд віашагІъеллай укх шера цу боахаме. Тонарев Иван Васильевича кулгалдеча цун коллективо коллективни подрядагІа къахьег. ХІанз доакхая мошача доакъара лаьрхІа рапс хьокхаш ба цу отряда механизатораш. Из болх кхаь косилкаца бу. Царех цаІ шорала йиъ метр буц хьокхаш ше лелаш Е-301 маркех йола керда косилка я. Сиха бу болх из лелаеча механизатора Павленко Иван Васильевича. Норма 7 гектар йолаш, дийнахьа 10—11 гектара тІара буц хьокх цо касарех Іоюллаш. Павленкос хьеккар лаьттара хьа а эцаш оаташ лафета тІа йотт КИР-1,5 маркех йолча косилка тІа болх беча къонача коммуниста Бобровский Виктор Петровича. Ший вокхагІа волча новкъостал тІехьависац из а. Халхахва тІехкхоачашъю балха нормаш.

Цхьа КИР-1,5 ше я рапс хьокхаш.

— Хьа агрегата тІехьа а ца лелаш, вокх КИР-о а къаьстта болх бича сихагІа хьоккалургьяцар рапс? — хаьттача:

— Цхьан КИР-о шорале йиъ метр мара хьакхац буц. Из бахьан долаш, къаьстта болх бича а шорале йиъ метр мара рапс хьокхалац царга нийнста а. ХІаьта укх шера йоачаш кІезига хиниа буц эсала дегІаенай, хьайбашта дийнахьа ма эшша моша доакъар Іалашде киа дІакхачац цар. Йиъ метр дІа а лоацаш из хьокхаш касарех Іоюллаш яр сола тІеххьа хьаэцаш лелача КИР-о, шоззаа дукхагІа болх бу. Нитта къахьегаш оаха кхаьние чуэца буц хьайбаш рационагІа кхабара тоъаш я, — жоп делар Павленкос.

ТІехьайнйза шиша лафет а йолаш ялх трактор я кхай тІара фермашка моша доакъар дІакхухьаш. Болх сиха бу цар я. СалаІара минут ха йитац царна рапс хьокхаш боахкачар.

— Дийнахьен буси хІаранена 25—30 килограмм кхочийташ рапс телаш кхоаб оаха хІанз доахаш. Цу доакъаро дика алсамъенккхай шура. ХІара кхоабача Іэттагара тІаиз 6,3 килограмм йоакх. ХІаьта пхи ди хьалха 5,2 килограмм мара яцар, — йоах колхоза партийни организаце секретара Ж. А. Ибрагимова. — Рапс хьекхачул тІехьагІа гурахьа моша доакъара дІайийна культураш хьакха йолаергья. Цу тайпара, октябрь бутт тІакхаччалца доакама халдалаза моша доакъар лоаттаде лаьрхІад оаха. ХІаьта пачхьалкхента шура йоахкара хьалхарча кварталерча план ше ене а ах шера а шера а планаш кхоачашъергхиларах теша со.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТАШ ТІА: 1. «Путь к коммунизму» колхоза толашагІа вола механизатор И. Павленко; 2. Колхозе рапс хьокхаш я.

Э. ТОЛМАЧЕВА суртеш.

«ШПИГЕЛЬ» (ФРГ) ЖУРНАЛА Ю. В. АНДРОПОВА ДЕННА ЖОПАШ

«Шпигель» яхача малхбузенгермански журнала КПСС ЦК Генеральни секретарага Ю. В. Андроповгара дийхар цхьадолча хаттарашта жоп дулга а. ХІаьта къамаьл дара журнала издатель Р. Аугштайн тІаэшилга а. ХьалхагІа хоам ма барра, укх шера 19 апреле из къамаьл хилар.

Лохехьа кепатох Ю. В. Андропова денна жопаш а Р. Аугштайнаца цуи хинна къамаьл а.

Хаттар. Европерча гаьна кхетар юкъерча боараме долча герза хьакъехьарча женевски переговорашка цхьаькха прогресс гуш яц. «Нулевой решени», хІаьта дукха ха йоаццаш дена «промежуточни вариант» олаш яр чуйоагІаш йола американски предложени гаьна кхетар юкъерча боараме йолча малхбузеевропейски ракетий боарамга кхоачаеш кІезигье яхача советски предложенеца тарлуш яц. Хьона хетачох, сенах латт барт віашкица бара маІан. хІаьта Хьона хетачох компромисс хила йиш йолаш йий?

Жоп. Женеве переговорашка дуцаш дола Европера гаьна кхетар юкъерча боараме долча ядерни герзашта доазув оттадара дешаш наха дагадоахкаш хилар оаха кІезигден да. Уж переговораш нагахьа санна дукхьал дІаоале. хІама хургдоацача дІакхьачай.

ДІа сенца йолаьяр уж? Переговораш е аьнна предложени а енна советски оагІоно уж дІайолаьяр цу районера СССР а НАТО мехкий а гаьна кхетар юкъерча боараме йола ядерни средствашт кІезигье, цІаши дукхьала латта ядерни боарам радикально лохбе чІоагІагІа нигат а даь. Женевски переговорашка США-с лерхІараш, гуча ма даллара, фуд аьлча, из да НАТО-га йолаш йолча йоккхийча ядерни арсенала иза бола керда герзаш кхы а ІотІатохар, хІаьта цар кІезигье лерхІараш алха советски ракеташ мара яц.

Гуш ма хиллара, Женевера цхьанисла дукхьала латташ ши накъ ба, ал-м аргдар. гІулакх къоастадара принципиально тайп-тайпара бола ши накъ. Женеве дІа а кхачалехьа гучадаьлар тхона американцаша гІулакх нигта леладелга. Ховш ма хиллара, США-с ахкадетийтар ОСВ-2 яха договор, дика дІайолаеннача е толаме чаккхьялара дІакхаьча яла йоадкача дукхача переговорашта юкъера дІаяьлар. Дагадохийта йиш я са ядерни герз тохилга дизза а массанахьа а дехкаре, спутникашта дукхьаларча системаех йола, массазара герзаш лоаттадара а дохьара а. Индийски океана тІа тІема гІулакхаш леладара доазув оттадара хьакъехьара переговораш юкъагІа а яха. хІанзалца уж юхайолае ца туташ я США. Цу тІа ІотІатохартар аз ВІашагІкхийттача Штаташа хІанзалца ратифицади яьза дола лаьттан кІал ядерни герза тохкамаш делга доазув оттадара а машара гІулакхашта ядерни эккхамаш дара а хьакъехьа Советски Союзаца даь договораш. Цу дерригне долаш дар долча тайпара хьадоваьйт. ХІаьта женевски переговораш е а. ховш ма хиллара. США хІанзара администраци чІоагІа безам боацаш ера.

Тхога дилача барт беш йолча оагІонаша шоайла соглашени яр фуд аьлча, из да шиина а оагІонна хьашт долча тайпара дешаш къоастадар. Дуней халкъашта юкъерча отношеней дукха бІаьшерашт дола истори, соглашеней договорийн практика кІалла йоалац санна лел американски администраци. СССР-о тІаэца йиш йоацилга хьалхе а хоаш йола предложени, «нулевой» аьнна фальшиви цІи тиллар. Вашингтоно дукха ха йоаццаш хувцаро гІулакх эргадаккхаи, хьалхагІа а санна США администраци ший цхьан оагІорахьарча позицеш тІа латт. цІенача дег тІара йоагІа шиина а оагІонна мегаргйола соглашени тІаэцарца кхыча оагІон законагІа доагІа хьашташ лерналде кІалла бозам а боацаш. Массаза яхар санна, шийн предложенеш оттаеча хана, США гІерт — хІаьта ца царна керттера дар а да — оттара хьалха Советски Союза кхерамалеина ае де, шийгахьа сомле йолаш иназ хилийта.

Женеверча переговорий аьттув ца балара керттера бахьан цунах латт. Хоадам боллаш а нийсхо йолаш а оаха телача предложенешта духьала Рейгана администраце уттаю е «нулевой» е «промежуточно-нулевой» вариант. Из а вокх а реалистични яц, договор дара цхьанне тайпара гІулакх деш а яц. ХІана? Тхо гера доацаш а дита, НАТО кхы а духьагІа герзаца кийчъе гІертандаь. Тхо дуцца раьза хургдац.

Укх тІеххьарча хана США а НАТО кхыча мехкашка а хьалов Советски оагІув «ше яха цу тІара йолаш яц» яхаш дуцца хабараш. Белгала аьлча, фуд-хьогІ тхо тІера доала дезар? Тхогара дІадех оаха алхха ракеташта соглашени яр — гаьна кхетар юкъерча боараме йола хІаиз йолаш йолча советски а Европе хьал лерхІача американски а цар хьакъехьа. Гаьна кхетар юкъерча боараме йолча ядерни средствай кхыча компонентех барт бе тиган американцаша. Цар хьакхайкаду — цох переговораш е безам бац тха, цу тІа чакхдешаш гІулакх.

Тхогара дІадех. Советски Союза, социалистически кхыча мехкашта тІаерзаль форди тІа а лаьттан тІа а латтача английски французски ракетай 400 согІа боеголовка ца гуш санна тхо дагІар. Американцаша, хІаьта царна тІеххьа НАТО кхыча мехкий викалаша а английски французски ракетех «юхатохара» низаш оал. Из шита да алла къйча ва со. ТІаккха хаттар отт: францей Англей юхатохара бокъо хилара мукІарал а деш, тхона бокъо хІана лац юхатохара доагІ доагІаш дола тхоай низаш хилара — французашка а англичанашка а дараш массел?

Францей Англей ядерни герзаш дІалархІа дезац, цар шин тайпара «шоай лоІаме дола статус» хиларах, яхаш хабараш дуц. ХІаьта уж мехкаш Къулбаседаатлантически союза членаш дац хІанз? Цар къайлакхухь, шоай ядерни средстваш Советски Союза тІаерзаяьлга? ТІаккха теркам тІеозаш хІама дац, французски правительство юстара а ца йоалаш, американски ядерни ракеташ Малхбузен Европе дІанийсъяра планаш чІоагІагІа хьаллоацаш хилар? Мичай укхаза «шоай лоІаме хилара статус»! Цхьан оагІорахьа, йовзаш йола натовски решени цу союза беррига членашкара ВІашагІкхийттача Штаташта дола ший тайпара мандат санна хьахьокх, вокх оагІорахьа, НАТО герз хиэрхІеча дана, английски а французски а ракеташ укхаза хІамакна бехке яц, гой шоана, «шоай лоІаме» я уж. Цхьаькха логика яц цига.

Ситуаце хьажа гІортал шо Советски Союза хетачун, цун законни хьашташкара фу бахьан долаш, малагІа бокъо йолаш тха мехка тІаерзальча цу английски а французски а ракеташта духьала герз доацаш тхо дита гІертар?

Кхетадеш да, из де раьза хила тха йиш яц, хІаьта цІаккха хург а дац. Америка, Англе, Францие, кхыча мехкий халкъаш а санна кхерамзле хилара бокъо йолаш да советски халкъ.

Оаха цар предложенеш тІанийцача, американцаша Европа зоне хІама тІера ца доаккхаш аэродромашка а авианосашка а шоай авиаци, вешта аьлча Советски Союза территоре тІа ядерни герз дІакхоачадеш йола хьалхарча юкъенте латта средстваш йолча бесса лоаттаергхилара бІаргаш дІакъовлара тІахьех тхо. ХІаьта уж кІезига яле а дукха яле а — бІаьшнаш носителаш а эзараш ядерни тІема зарядаш а я.

Переговораш леланра юкъара тІанийца нормаш телхаяр, оагІонаша тІаэцаргдола договораш дарга гІулакх дІакховчаде ца лар сенца белгалдоал аьлча, из белгалдоал США администраци алхха малхбузене. Европе дьь ца Іеш, хІаьта малхбоалене — Азе а тхо цхьан оагІорахьа гера доцаш хиларга кхоачаде гІертарна. Ший условеш тхона хьалхаяхи безам болаш яр Вашингтон — гаьна кхетар юкъерча боараме йола тха ракеташ Советски Союза азиатски дакъа тІа ца оттадар. ХІаьта из-м, белгала аьлча, женевски переговорий гомал геттара вердоалаш и да. Тхона духьала Азе, Тайначча а Индийски а океанашка. Гаьнарча Малхбоалене шовш дукхха ядерни средстваш гулъярах, американцаша доиш алац. ДагадоххарагІа аьлча, американски а английски а кепайоазон тІа США Аляске гаьна кхетар юкъерча боараме йола ракеташ оттае безам болаш хиларах дола хоамаш аралех. Нагахьа санна из цар дича тха оагІорахьара терхал ца деш дусаргдац. Из сона хІана дагадехад, американски оагІоно цо ше, хетаргахьа, де лерхІаш доацар Советски Союзагара дІадехаш хиларах йола вывод бакъяра.

Цудухьа хатта доагІа, ший кхерамзле бахьанце дукхагІа йоакко е езар малагІа ва?

Доп ниттта оттадар кхы а нийсагІа да, хІана аьлча Советски Союзо, ховш ма хиллара, хьалхарчунца ядерни герз юкъе ца дакхха доп ма доинадий, тІаккха НАТО ядерни мехкаша шоашта цу тайпара декхар тІаэца вІалла а тигац.

Хаттар. Малхбузенон Малхбоаленон віахи Іоттараш юхтІема тІех хила гІерт яхаш. Американцаш-м бакъду Женеве еча переговорашка советски викалаш Европейски континента тІа гаьна кхетар юкъерча боараме долча ракеташта СССР тІех хилар даим латтийта гІертилга. Мишта хила беза уж цхьатарра хилара боарам?

Жоп. Уж къамаьлаш тхона доазаш да. Из геттар чІоагІа дуваша ба американски тІемен политически деятелаш. Бакъдар аьлча царел дукха тІехьабусаш бац Малхбузехьара кхьбола политикаш а. Цхьа хІама бакъдац цу хабарна. Бакъдерий кІийлен тІа латта деза. Алхха тІехьарча лава переговораш меттахьа кхы белам болаш Советски Союзо американски оагІоно а НАТО кхыча мехкаша а къоастаяра йола лаьй цар конструктивни хьисап гуш дола дукха предложенеш.

Тоъам болаш да цу женевгия переговорашка гаьна кхетар юкъерча боараме долча Европерча ядерни герзашта доазув оттадарах йола тха предложенеш дагайоххийтача. ХІана Европе хІора оагІонга я эзарнега кхоачача боараме гаьна кхетар юкъерча боараме дола ядерни герз кхухьараш. Царна тІаккхет тактически гІулакха лаьрхІа йола массехк эзар ядерни заряд. Нагахьа санна гаьнагІа йола, дагалоххарах аьлча, Малхбузехьа ахь хеташ ца ювцаш йола тха предложени тІаэцаре, — Европейски континенте вІалла дусаргдацар Европерча объекташка кхачийта лаьрхІача — гаьна кхетар юкъерча боараме долча а тактически а ядерни герза цхьаккха а тайпа. Европана, европейски кхерамзленна пайда баргба е эе хургда яз предложени чакхйоаккхе? Жоп кхетадеш а цаІ, мара доацаш а да.

Из доагІа тха вокха предложенеца а. Из чакхъяьккхача геттар кІезигдергдар герз: хІара оагІон гаьна кхетар юкъерча боараме дола герзаш кхоаза кІезиглургдар. Кхыча дешаца аьлча, Европа цу герзах йиза мукъалккхара беча накъа кхаь дакъах ши дакъа бе баргбар.

Юххера а, дІадахача шера декабре оаха йоалаяь вариант Малхбузено тІанийца иларе СССР-и НАТО мехкашкен хІаранега 162 ракета юсаргьяр, вешта аьлча хІанз НАТО-га — Англеген Францеген яраш миссел. ХІара оагІонга ишта юсаргьяр гаьна кхетар юкъерча боараме дола 138 самолет. Уж цифраш а абсолют йоацилга белгалде безам ба са. Уж кІезигье йиш яр вІаши раьза а долаш, нагахьа санна НАТО-с из дой.

Советски Союза уж еррига предложенеш юханхаза я. Цар дизза Іалашду бокъонца цхьан боараме, нийшш бокъонца цаІаш хилар.

Мичад укхаза тІема хьакъехьа СССР тІех хила гІертилга?

ХІанзара хьал чоалхане я кхераме а хилар сенах латт аьлча, из латт Малхбузено начдехка герзаш хьадалга сихдар переговорел хьалха дувлаш хиларах. Из дІадаккхара, переговораш яра аьттув бола хьалаш хьаххолара сийрдача уйлано хьалхадоах оагІоний ядерни арсеналаш шоаш йолча тайпара йитанза яргйоацилга. Из дар геттар чІоагІа хьакъал долаш хургдар, кхыйола решенеш кораяйлца. Оаха предложени енай гаьна кхетар юкъерча боараме дола средстваш санна стратегически герзаш а шоаш долча боараме дита, аьнна. Из, тхона хетачох, хьалхара гІа мара хургбац. Тхона дукхьал доах шоаш долчча хІана дут, дуъаца дезар уж кІезигдарах хилча? Дека-и хоза дек, бакъда во дар да из хьалхадоахача юкъа герзаш дукхагІа хьадеш хилар. ХІаьта кулаш дар: шоаш долча боарема в дитац, кІезиг а дац.

Герзашта доазув оттадарел уж кІезигдарен гІулакхага СССР-и США-и хьожилга кхы кІезагІа башхало йолаш дац.

Кхычарел хьалхагІа ядерни гера юкъе ца доаладе аьнна декхар оаха тІанийца хиларах дийна ма дийцадий ал. США-и НАТО ядерни герз долча кхыча мехкашен ишта дІахайкадоре дерригача лаьттан тІарча наха аттта садоахаргдар. Хеталу хІана дац хьогІ из? Бакъда, тха инициативана духьал латт йист ца хула цен.

(Йистедовлар 2-ча оагІо тІа).

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДІА А ДОАХАШ

ЦхьайтталагІча пятилетка кхоалагІча шера 9640 тонн илат, 1650 тонн генараш, 1550 тонн коартолаш, 11250 тонн шекара свеклаш кхее езаш я тха «Назрановский» совхоз. Цул совгІа кІезига дац хьайбашта кийчде дезаш дола доакъар. Силос чуйолле еза 13200 тонн, оргІаш а даь дІаоттае еза 6791 тонн йолий чам, Іалашде деза 2700 тонн концентрированни доакъар а. Лоацца аьлча, совхоза къахьегамхоша бе безар дукха болх ба.

Уж декхараш толаме кхоачашдулургдац агротехнически бокъонаша дІа ма деххара дикал лакха йолаш дерргга бІаьстал балхаш чакх ца доахе, долча кхоачамех ма могга пайда а эцаш цІенхашта лаьттана доал ца дойя.

Хьалхашка латта бехктокхаме декхараш кхоачашдара оарцагІбаьннаб совхоза болхлой. Лоаццача юкъа цхьа эзар гектар гаргга долча лаьтта дІадийнай оаха дукхача шерашка тІаювла баьцаш, 135 гектара тІа — доакъара свеклаш, шекара свеклаш — 450 гектар. ДІае йолаьй силосан мошача доакъаран лаьрхІа йола віашагІъяь тайп-тайпара культураш. Цар дІалоацаргда пхи бІаь гектар хулаш дола лаьтта, хІара гектара тІара 350—400 центнер моша доакъар а доаккхаргда.

Цу балхаца цхьана ялата лаьрхІа йола хьажкІаш, генараш дІадера тІатеІІа кийчо еш а де тхо. ХьажкІаш хьалкхеергья 1900 гектар, хІаьта генараш — 1200. Уж культураш дІа а юргья, хьал а кхеергья индустриальни технологех.

Іан замалахьа лоа кІезига хиларах а тІоадал ца тоъарах а соахка гурахьа дІадийна хиначча ялатех 700 гектара тІара дар укх бІаьстие юха дІаде дезаш нийсденнад. Из болх а толаме чакхбаькха бала боахк тха механизатораш.

Укх шера дика віаштІехьдаьха бІаьстан балхаш чакхдоахаш хиларах. совхоза къахьегамхоша шоашта хьалхашка латта декхараш кхета а деш хьинар ца кходеш къахьегарах, тешаме ала мегаргда укх шерара планаш декхараш толаме кхоачашдергхиларах.

516 гектар хиц дехкаш дола лаьтта да совхоза. Юртбоахама культурай хьувкьам лакхбе йиш хулийташ йола тха резерв я из. Цига оаха хьалкхеду кІа, шекара свеклаш, тайп-тайпара доакъара культураш.

ДІаяхача гурахьен укх Іан агрономически курсашка Іомабаьб хий деттара 6 сагтоаьй ДДН-70 яхаш йола йиъ хий детта агрегат. ХІанз, укх деношка хий детта доладаьд оаха дукхача шерашка тІаювлача баьцашта, цул тІехьагІа тохаргда ялатаи шекара свеклаштеи.

Силоса лаьрхІа йола хьажкІаш дІаювргйолча лаьтта гурахьа дІайийна рапс яр тха. БІаьстана юххье массехказа лерттІа хий тохарах дика хьийкъай из. ХІанз рапса хьувкьам чуэцаш боахк тха механизатораш. Цу мошача доакъаро доккха новкъостал ду хьайбаш леладерашта шура дукхагІа яккхара а шоай декхараш толаме кхоачашдара а.

Хий деттара балхаш дика накъдоах КПСС члена Чибиев Саламгире, Ведзижев Махьмада, Даурбеков Махьмида, кхьберша. Юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа 120—135 процент кхоачашъю цар шоай балха заданеш.

Тхоашта ма хетта пайда эца йиш йолаш дац тхо дерритача хиш деттача лаьттанех. Плиевски отделенера 300 гектар хулаш дола хиш детта лаьтта планировка е езаш да, хІаьта цох 99 гектар хулаш дар догІан хьисапе хий детташ йола агрегаташ лелае мегаргйолаш а яц лакха напряжени йола электрохиеш хиларах. Из гІулакх къоастадара массехказа НГІАССР мелиораце хий боахамен министерствага, АМООС яхача Назранерча управленега дехар даьд совхозо. Из къоастадара цар деш хІама дац. Уж кхоачамбоацараш дІадаьхача тха віаштІехьдаргдар хиш деттача лаьттаех дукха дикагІа пайда эца.

А. ГАВДИЕВ,
«Назрановский» совхоза керттера агроном.

БОЛХ ДИКА ВІАШТІЕХЬБАЬККХАЧА

ДІадахача шера дукха беттаи ихар «Чечингушстройматериалы» производственни объединенена чуйоагІача Грозненски № 1 йолча гІишлой материалий комбината коллективо пачхьалкхен план кхоачаш ца еш. Продукцега дІадолаш яр боагІача боарамал дукхагІа дар, дика яцар хьаеш йола продукци. Цун керттера бахьан дар комбината болх лоштта юкъера социалистически яхь цар къахьегамі дакха віаштІехьа ца баккхар. бизза пайда ийбацар балха ханаки производственни мощностех, во яр къахьегамен производственни дисциплина.

КПСС ЦК ноябрьска (1982 ш.) Пленум хинначул тІехьагІа дІахо нитта болх бе йиш йоацилга кхетадир комбината кулгалхоша, общественни организацеша. Еррига торонаш кхоачамбоаш оарцагІа дахкар цар дакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадахара. ЦІенкаштва тоадир социалистически яхьа кулгалделга. ЧІоагІйир къахьегамен производственни дисциплина. Бехктокхамеча участкашка кулгалле хьоржабир дикагІйола специалисташ-коммунисташ. Уж балхаш дарах доккха беркат даьннад. Пачхьалкхен план меттел тІанийца социалистически декхараш а комбината коллективо дика тІехьхоачаш ца деш цхьа бутт дІабахабац укх шера. Хьалхарча квартала заданел согІа ло арахийцай цхьайтта эзар сома мехка нормативно-цІена продукци, 855 эзар кирпичк, 810 тонн кІир. Продукци мехкала яккхара, гипс, культурно бытовой гІулакхаштех коа-картен эна товараш арахецара план а толаме кхоачашъяьй.

ДІадахача шерашка дукха моттигаш нийсъора арахецача продукцена юкъе брак йолаш. Цу гІулакхага цІенхашта хьажа а хьежа, продукци дикагІа хилийтара оарцагІбаьлар инженерно-технически болхлой. ОТК болхлой, комбината еррига коллектив. ХІанз дикка кІезигъеннай хьасча продукцена юкъе нийслуш йола брак. Комбинате еррига арахецача продукцех «Марка-100» яхача сортагІа арахецаш яр 97 процент я. хІаьта «Марка-75» яхача сортагІа арахецаш яр кхо процент мара яц. Цу масалаша къаьгга хьахьокх арахеце продукци дикагІа хилийтара дакъе комбината коллективо дика бокхха гІа дІахьалхашкахьа баьккха хилар.

ЦхьоалагІча майна сийлена накъабахара тІагІергта къовсам лоаттабеча комбината болхлоша рапорт делар товарни продукци арахецара бийь бетта план кхоачаш ярах В. И. Ленин ваь 113 шу дуза ди хьагІаккхачалехьа. Цу юхедисача деношкахь пачхьалкхен планагІа лаьрхІачул согІа цар арахецаргья ах бІаь эзар гарта сома мехка товарни продукци. Ханал хьалха кхоачашъяьй кхыча технико-экономически хьокхамий биъ бетта заданий а.

Ши-шерІа хьахиннадац комбината коллективо дакха къахьегама толамаш. Керттерлар да шоай низ хьина ри кхо ца деш болхлошка къахьегар. производственни мощностех балха ханах биззэа пайда ийбар. Масала, производственни мощностех пайда эцара коэффициент планагІа 0,966 хила езача, из комбината болхлоша дІакхоачаьй 0,98-нега. Керда техникех дикагІйола технологи балха юкъейоаллара заданий а толаме кхоачашъяьй цар. Хьалхарча квартале гипсовни участкерча барабана, пневмопроводашта капитальни ремонт йир. Цо дикка кІезигагІа хилийтар цу участкера дом товдир болхлой къахьегама хьалаш.

Комбината болхлошта юкъе яьржа «ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдинен хьадер дукхагІен хилийта!» яхача девизагІа йола кхь дика віаштІехьъяьккхай укхаза. Хан-ханнахьа итогаш юкъе яхье баьннараша баьча балха. ТІехьабусараш хьалхалаттарашта тІехьаккхебара де деза балхаш сиха чакхдоах общественни организацеша, предприяте кулгалхоша. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи яьккхара тІехьа къовсам лоаттабеш ба завода беррига болхлой. царех цаІи ахи бІаь болхло из лелаеш ва, хІаьта коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цІи лелаю Амалиев Адама кулгалдеча шоллагІча цеха коллективо.

Дукха болхлой ба комбинате «Профессех дикагІеар» яха цІи хьоьжаяь. Царех ва съемщикий бригадир Гаиаев Альмад. Дукхьал хьалхарча квартале цо кулгалдеча бригадо планал согІа арахийцай 26 эзар кирпичк. Ишта «Чечингушстройматериалы» производственни объединене дикагІа лоархІачарех ба топпар кийчбеш йола Дамаева Марет, съемщица Гайтамирова Умидат, Гигаев Ляча, кхы дукха бараш а. ХІара сменагІа нормаш 125—140 процент кхоачашъю цар. Тоъал ха я уж шоллагІча ах шера чотагІа къахьегаш бола. Цар арахецаш йола продукци дика мара хилац.

Б. КОСТОЕВ.

«ШПИГЕЛЬ» (ФРГ) ЖУРНАЛА Ю. В. АНДРОПОВА ДЕННА ЖОПАШ

(Кхиотдоллар. Доладур 1-ча оагIо гIа).

Цхьаькха масал. Сецца белхаза доалийтаргда Советски Союзо кхыча социалистически мехкашца цхьана цIенча дег тIара, дикадир хилийта лаьрхIа Варшавски Договорен НАТО-н мехкашта юкъе тIема низ юкъе ца боалабара а машара отношенеш къаллацара а тIеха договор де аьнна енна предложени Малхбузено хIама ца оалаш йиталга. Из дешхьара хьакъал дола хIама лаха хала да.

Е хьоларгда вай стратегически герзий хьакъехьарча переговорашка фу леладу шийна оагIоно. ВIаши кийсъертыла вай шин позици. Оаха ях цхьанкха хIама юкъера а ца доаккхаш ерриге стратегически носителаш дикка, дидагIача даьккал дуккагIа кIезигъе. Цхьатарраръа боарамашка кхоачаш кIезигъдургъяр ядерни зарядаш а. ХIаьта фуд США-с дIадехар? Бокъонца долча гIулакхага дилача кIезигдарах, хабар мара дувцац цар, хIаьта леладер шоай стратегически герзаш дикка, «радикально» алсамдахарга вуга гIулакх да. Гаьна кхетар лакхерча боараме дола духхьал ткъамаш дола ракеташ кхы тIа а 12 эзарнел тIех дIоттае лерхI. Вашингтонера эггара кердагIа дола хоамаш а хьоалдергда аз: президента истола тIа кхы цхьаькха план Iоийллай — гаргарча шерашка кхы тIа нерда тайпа континенташа юкъера баллистически ракеташ дикка дукха дIоттае.

Из юха ца а соцадуш герзаш алсамдахар сихделга да. Кхыча тайпара оалалац цох.

Къайле йолаш дац дукха нах хIалакбеш дола чIоагIа кхераме химически герз Iоедеш а юкъедаккха лерхIаш я США йолга а. Из герз хIанз Европе хьаккхьаш летт, хIаьта США хьадеш да цун керда, кхы а зенегIа дола тайпаш. ХIаьта оаха ях химически герз кийчделга хьаделга, юкъедовладелга соцаде, из деррига а хIалакде. Хеталу укхаза хаттар да а дац о хила йиш а яц, аьнне. ХIаьта а США а Малхбузен Европе а болаш ба из герз «пайдане» да ахаш хестаду деятелаш. Шин дош аланда Iелац со герз кIезигдара тIехьа тIахьожам лоаттабарах. Советски Союза тIахьожама духьала я. ХIаьта из бахьан долаш цунца барт бе хала да йоах. Немцаши образно оалаш ма хиллара из «къаьна шаина», дувцаш къордаь тезис я. ТIахьожам тхона кхычарнача кIезигагIа лоархIам болаш бац, дукхагIа беце. ТIахьожамах долча дешата тхо корта болаш хьож, юкъарча декларацешка санна а ца хьежаш. Оаха из ниттa лархIар гуш да стратегически герзашта доазув оттадара соглашенешка. ТIахьожама дешешта йола тха политика дикка дIагаьнна йодаш я — массене юкъара а диеза а герз Iодилларга, массане юкъарен бизовн тIахьожам оттабарга кхоачаш гIулакх кхачача. ТIахьожама проблемах переговорашта духьала дартдола гIулакх дара духьала да тхо.

Ниттa да бокъонца дола сурт. Аз доаладаьраш цхьадола бакъдараш мара дац. Уж кхы а доаладе йиш яр, бакъда аьнначох а гуш я герз Iоалилара дешай хьакъехьара Советски Союза позицеши США яраша.

ХIанз Iайха уйла елахь тIема тIех хала гIертар малаъ хIаьта паритета тIехье, уIема хьакъехьа вIаши духьала латтара бойрам лохбара тIехьа малав.

Хаттар. Президент Рейган 1987 шерага кхоачаш герзаш кийчдарга дIадохийтар Iалаьмате дукха—1600 млрд. долларга кхачайта лерхIаш ва. Цо лерхI «МХ» яха континенташа юкъера ракета, «Першинг-2» яха ракета, тиъамаш дола ракеташ хьакхолла, ВIашагIкхийтта Штаташ хIама латергйоацаш хилийта еза космосе дIоттаяь ракеташта духьалара система а тIехьа. Цунна духьала фу дикха лаьрхIад оаш?

Жоп. ТIехьарча хана Рейгана администраце члемаш шоай милитаристски, агрессиви гIуланхаш гучадаьхача шоашта халахетар даьд аьле дIаоттарех ба. Политика ца йоаза цхьабола нах-м цу гIулакхах теша а мег. Из де лаьрхIа хила а мег из. Бакъда, из тайпа хIама эттача дикагIа да бакъдарашка хьежача. ХIаьта бакъдараша йоах США эттай цIаккха а ца хиннача тайпара массадолча лостаметIа герзаш хьаделга сихдара нахъа тIа, кхы дIахо даха моттиг йоацаш хьалхьебу дунен халкъашта юкъера кхоэхам.

Хаьдда аьлча аз юецараш я Вашингтоне царца цхьана хьаккхайкаь а ракеташта духьала латтара дукха хIамаш чудоацея лакха эффективность йолеи гIулакхаш дара планаш. Цу дерригача дерахIача гIулакха авантюризми кхерамя латт даьчох бехкткхам хургбац, шоашта юха хIама тохара кхерамале ергьа аьнна хеташ, тохаш йола хIама шоаш хьалхагIа тоха гIерташ уж хиларах. Укхаза гаьна дац пусковой кнопка тIа кхача безам хиларга кхача а. Цунца ба американски нердача тIема концепце керттара кхерам.

ядерни ахкадахийтара дуне гаргa дига мара кхы хIама дулургдолаш бац из. Хулар ниттa да: дувцар обороних да, хIаьта бокхьалдар аьлча, стратегически герзашца кийчдалара ерригача процесса доазув оттадара кIал мина ехк.

Из ниттa долга дувц дунен тIарча цIи хезача Iилманхоша. Оаха США правительствага ях: советски американски Iилманхой, цу гIулакха бола специалисташ вIашагI а кхийтта ракеташта духьала шерра масштабни оборона система хьаярах хургдар дувцийта царга. Iилмага шие хаьдда дош алийта.

ТIагIа дика гуш да американски тIема кийчо ярах доалла даьхьа тIом лелабара космически средстваш кийчъала хилар. Герзаца космосе а баха цигара адамленна кхерам тIатувса гIерт. Из дайта йиш яц. Космос машаре хила еза. Оаха предложени еннай космосе цхьаккха а герз лелаергдоацаш дунен халкъашта юкъера договор де аьнна. Тхо тешаш да дIахо а даха девилгах: космосе санна космосера лаьттание а низ бергбоацаш барт барга.

Герзашца кийчулга сихдаь доацача из дIа ма доладе, хIанз из долча моттиге соцаде. Из да тха позиции маIан, переговорашка оаяя хьалхле лувцар.

Советски Союзо дIахо лергагIа лохарг а ба лаха гIертарг а я американски оагIонца цхьана бувца мотт. Оаха хьалхагIа енна предложенеш юкъайоахаш яц. Нагахьа санна американски администраце ма е вож проблема цхьатарра кхерамале хургйолча тайпара къоастара предложени йой, тхо цунга дикача оагIорахьара хьожаргда.

Хаттар. Федеральни канцлер Гельмут Коль кестта Москве ва безам болаш ва. Мишта мах бу Iе СССР-н ФРГ-н юкъерча отношеней перспектива, хIаьта Кола правительство довооружение НАТО оалар чакхдоаккхе вIаши цхьана гIуланхаш леладе торонаш хургъя аьнна хетий хьона?

Жоп. СССР-к Федеративни Республиканен юкъера машара, корта бола гIулакхаш — Европен дунен халкъашта юкъерча дерригача вахарен стабильноста лоархIане фактор. Сона хетачох, из лораяр ФРГ а Советски Союза а хьашташа дIа ма дехха да. Цунна йола кIийле, дика кIийле йолаш я. Из — московски договоря 70-ча шерашка вай мехкашна яь кхыйоль соглашенеши. Из — тайп-тайпарча доакъошка практически гIуланхаш леладара Iоаль опыт.

Советски Союзо хьежаш ба канцлер Г. Коль варга. Цу хьакъехьа принципиальни барт баьб. Тхо сатувсаш да вай мехкашта юкъерча отношенешка долаш доле дика дар дIачIоагIде а чIаIоагIача хахара перспективаш белгалъе а могаргхиларга.

Цунца цхьана вай отношеней перспектива мах беш тхо абстрагировани е йиш йолаш дац ФРГ керда американски ядерни ракеташ дIаоттаяра планаш тIара.

Iайха уйла ел цу отношенешта мел ле дергдар ФРГ территори СССР-н цун союзникаштен ядерни герз тохара плацдарм в ль дIаоттаяро. Из тайпа хIама хуле, из ФРГ-на Iалаьмате хала йола тIехьале а хиниа дIаоттаргда.

Бакъда, цIаькха а ях аз — Советски Союза гIулакх цу тайпара дероара хьадан духьала я. Оаха, хьалха боах ФРГ в Советски Союза а кхерамале чIоагIъергйола а европейски массане юкъарен машар чIоагIбара духьа толаме вIаши гIулакхаш леладе торо лургйола а кийь.

* * *

Р. Аугштайн. Со чIоагIа гIадвахав Советски Союза эггара лакхерча кулгалхочуна вIашагIкхета а къамаьл де а сай йиш хиларах. Оаха цхьадолча хаттарашта формулировка яьй, царна яздаь дола жопаш а хьакхьчаи. Ала доагIа, вай вIашагIкхетаелеьа а кийчдаь хиннача Хьа жопашка со хьежалга. Хац сона, Iа сога уж официально хIанз хьалургда е сона кIанале хьаденнерт лархIа доагIа.

Ю. В. Андропов. Со кийча ва Хьога из текст дIаяла. Хетаргахьа, из эггара бакъахьен деш аттагIеи хургда. Хьо раьза вай цунна?

Р. Аугштайн. Геттара раьза ва. Баркал Хьона. ХIаьта текст моллагIа яле а дерригга чулоацаш хилац, цудухьа аз пурам дех укхаза Хьога кхы тIа а массехк хаттар дара.

Ю. В. Андропов. Со раьза ва.

Р. Аугштайн. Малхбузехьа каст-каста дувцаш хоз хIанз санна герзаца чIоагIлуши чIоагIъала лерхIаши ВашагIкхийтта Штаташ ца хиннача цхьан белггаларча хан-юкъах Советски Союза сиха ший тIема низ чIоагIбеш хиннай, яхаш. Цу дувцарашка хьежача 70-ча шерашка советски тIема низ бокхагIа хиннаб, хIаьта американски бар кхыметтел кIезигбеннаб.

Ю. В. Андропов. Уж къамаьлаш хIанз дукхьаьшка хезаш дац, къаьстта чIоагIа хьинаре уж доаржаделеш ба американцаш. ХIаьта царна новькъостал деш НАТО-ра цар союзникаш а ба. Аз лаьрхьIа кийчо яьяц цу дешa жоп далара, хIаьта а Iе цу даькъе дувц яхаш хьаьмнар хара долга хьахьоких атта да. Юкхьанца дениз дийцача дега ца дохийтача лалац атомни герз эггара хьалха хьадаьр а тIема герз санна тIанйцар а Советски Союз ца хиннилга. ХIаьта йоккха юкъ ма ярий из герз тхоца вIалла а доацаш. хIаьта американцаш из шоашца долаш а бар, тхона меттел дерригача дунен кхерам тIатувса а гIертар. Царна гIехьаккхе дедаш кхлар тхо. Массехк цу даьлар, тIаккха атомни герз кьаьчар Советски Союзага а. Из ца дича далаьзар тхо. ГIулакх нитта даттир.

Р. Аугштайн. Ай, 1977 шера Советски Союза лакхерча кулгалхоша шоаш мукIарал даь дерний шинна а оагIон тIема низ цхьатаррарча боараме ба. яхаш?

Ю. В. Андропов. Бакъ долаш да. Бакъда, хьа хаттара жоп денна аьнназ со. Цул тIехьагIарча ханарча цхьайолча этапашка вай хьоже гIулакх укх тайпара эттар. ВIашагIкхийтта Штаташ шоай ядерни герз чуийяна эргадоаккхаш тоале йолаелар. Моноблочни зарядашкара кассетни боеголовнашка баьлар уж. ТIаккха из ца дича далаизар тхо а. Цул тIехьагIа американцаша юкъедоалдир бехкалуш корта болей хIарадар ше кхета дезалча кхеташ золен герз. ТIаккха цу тайпара дар хьа ца дича далаизар тхо а. Цул тIехьагIа США РГЧ яха ракеташ хин кIал гIолла лелача лодкаш тIа оттае эттар, цу хана уж тхога ицар. ТIаккха изаморг ца дича далаизар тхо а.

Низаш вIаши цхьатарра да оалилга а, хIаьта тхо хIанз а из ниттa лерхIаш а да, цхьатарра аль йиш я парнтет а.

Мадарра аьлча, гIулакх мишта лаьттад аьлча, из лаьттад тIема низаш хьаIоедара даькъе тхо хьалха а ца дувлаш дацм американцашта тIаккхе дезаш хиларца. ХIаьта США-на тIакхуаш долча хана оаха сихдаь герзаш хьаделга соцаде аьхад масса за а. шиина а оагIон тIема низаш шоай боарамаш кхы тIех ца делараш гIаккха уж кIезигдерга довларан хьакъехьара предложенеш а телар. Халахете а, цу даькъе ше раьза хилар хьаалаизар американски оагIоно.

ХIаьта хIанз эттача хьалага хьежача, шеко яц, цунна бе-бе мах бе йиш хилар. цагахьа санна тайп-тайпарча методехи наькъехи пайда ийбеш хилча. Масала, ВIашагIкхийтта Штаташ лер хIаш я цар ядерни герз хан кIал лелача лодкаш тIа оттадича уж дохаде атта хургдац, аьнна. ХIаьта из цар да а даьд. ТIаккха из кхетадеш а да, хIана аьлча, США — форда тIара держава. ХIаьта тха яр — континентальни держава, хIаьта тха дукхагIдола ядерни герз лаьттан тIа летт. ХIаьта хIанз американцаша йоах, лаьттан тIа латта ядерни герз кIезиг а дий, форда тIара ракеташ ца хьоаеш йита. Кхетадеш да, цу тайпарчун тхо раьза ца хилар. Тхога диллача оаха чоте эц шинна а оагIонга долаш долча ядерни герза дерригга тайпаш, хIаьта тха в роке а оагIоно уж тIа-тIа кIезигдара — бухсоцаш уж шiендаь дIадахарса кхоачаш кIезигдара — предложени а лу.

ХIаьта шинна оагIон вIаш мелаб гойтача хьаддача дапнех аьлча, цу хьакъехьа дукха ха йоацаш массанега дIахоайиташ къамаьл даьд тха обороне министра Д. Ф. Устинова, цо кхийлар хьадда даннеши цифраши. Хьона атта да цу цифрашка хьежа. тIаккха Хьо тешаргва из Хьога дийцар цийса хиларах.

Р. Аугштайн. Малхбузен Европера дукхехабараш кхетадеш ба шоашта къаьстта кхераме герза кердагIеи чIоагIа эффективнегIеи тайпа дола СС-20 яха советски ракеташ хилар.

Ю. В. Андропов. Ма дарра аьлча, из тема Iа оттадаьча хаттарашта жоп душ аа язьньча текста тIа яьшта я. ХIаьта а цуяна кхы а тIатоха да са ер. Аз кхетаду Европа халкъаш сагото ешн сахьувоаши хилар. Тхо тIехьа де цар сахьуванйташ дола бахьанаш дIадахара. Оаха тайп-тайпара варианташ хьалхашка уеттаьй. Ма дарра аьлча. Европера дерригa ядерни герз, цу даькъе юкъеро радиус яр а тактически дар а дIадаккхдара предложени яьяр. США-с кхыметтел жоп дилазар тха цу предложенена. Уж юха ца боалаш хьалъувтгаеш бар шоай «нулевой вариант» яхар, хIаьта из кхыметтел вай укхаза ювцдал лоархIам болаш яц. Оаха дукхаза дIагойтаб цун боккъонца дола маIан. Ма дарра аьлча, эттача хьала сагото яйташ хиларга диллача вайна хетар цхьатарра да. ХIаьта ВIашагIкхийтта Штаташ лоаш я шоай ядерни ракеташ Малхбузен Европа доазон тIа оттае, шох, малхбузен немцех а, бельгийцех а, голландцех а шоай залож-

никаш бе гIерт уж. Тхо цу хIаман духьала да. ВIаши тIалатта кхерам берриге дIабаккха а хIана этта кхохкам дикка лаьгIбе йиш хулийтаргйола гIулакх къоастадарга дуга тайп-тайпара наь къаш хьийхад оаха.

Р. Аугштайн. Советски Союзо аьннад, нагахьа санна Женеве еча переговорех пайда ца боалаш буссе фуннагIа даь а американски ракеташ Европе дIаоттаь хулеи, СССР-о ший ракеташ цу тайпарча боараме мара Америка доазон гаьна йоацаш дIаоттаергья. Са хатта безам бар Хьога, госпадин Генеральни секретарь, боккъонца баьъдий шо из де лаьрхIа хилар, хIаьта из бакъдале, дунен малагIча пайоншка дIоттае тарлу оаш уж?

Ю. В. Андропов. Ихьиметтел къарча хозаргдоацаш къайдагIа а из Хьога аргаш аз — кхетадеш долча бакъахьех. Бакъда дувлача гIулакх ма дарра аьлча, аз мукIарал ду: американцашка леладечоа духьалдаккха хIама корорга тхона юкъарча доацаш США доазон санна Европа а даькъе. Ядерни герза хьакъехьара переговораш елга из, нагахьа санна хьо нийша вале а юха миччa хана котвала а тарлуш волча покерах ловзилга дац. Цу переговораша, ше долча тайпара аьлча, чулоен Советски Союза а, США а, Варшавски Договора мехкий а, НАТО мехкий а халкъий вахарен Iоажалеи дешаш. ХIанз тхона тIахьожаль латтача французски англий ски ракеташта кхы тIа а тха доазон гаьна йоацаш 500 совгIа ядерни ракета оттаяра йола перспектива дага ца йоаллаш дац тхо. Цунна духьала оаха лергдар моллагIа тайпара хьоже а доагIаш даь хургда, цу даькъе эггара лаккагIа йолча моральни стандарташка диллача а.

Р. Аугштайн. Iа укхаза хьоахадир французски ракетай хьакъехьара дош, хIаьта цо сона дагадохийт цхьаькха дош. Советски Союзо геттара дика гIулакх дагIаш яр Францера. ХIаьта коммунисташа а дакъа лоацаш йолча социалистий правительствo да Iа а дииха 50 гаргга советски дипломати кхыбола болхлоий Францера дIабахаб. Мишта лоархI Iа из событи?

Ю. В. Андропов. Фу оалургда сога цу хьакъехьа? Эггара хьалха соно лаьар советски наха духьала даькхича цу гIоначи провокационни гIулакхах бола бехк французски социалисташта, коммунисташта хIаьта а тIабежийта. Тхона дика ховш да, цу акцена тIехьашка Францие Советски Союзаца дика гIулакхаш хилийта безам боаца нах латтилга. Уж нилш Францие чу доанаш цун доазонел араьха а хила тарлу. Из акци таре яц Францие къамая хьашташта оашача тайпара йолчоа. Из шоай безам бар де гIертилга да. Цхьаккха а закона лард йоацаш хIама да из. Советски наха из доагIа гIулакхаш лелаяаьд ала гIерташ дувца хабараш хьедагалиаша да.

Белгалдаккха безам бар са укх тайпара бакъдар а. Францера дIабаха беза аьнначa советски наха юкъе ба ах шера Францие болх беш а боацаш Советски Союзе бола болхлой. Вожаш шин кIира а Францие болх бе кхийна бацар. Из дешай дош-довзар?

Тхога хьаахар алхха цаI да: советски болхлой информаци гульеш хиннаб. Бакъда, аз кхетадечох, моллагIча мехка, моллагIча посольства дипломатически кхычен службай декхар да шоаш Iеш йолча мехках йоле информаци гулъяри из шоай мехкага дIателари. Уж ца доагIа гIулакхаш да? Из дIалдаь да дунен халкъашта юкъерча дипломатически конвенценна.

Французски Iаьдалий из акци советско - французски гIуланхаш толкыдара лаьрхIа тIадерзадаь хIанз санна мара лархIа йиш яц.

Францие кепайоазон цхьайолча организаша дуаш цу гIулакха жоп душ Москверча французски болхлошта цу тайпара гIулакх Советски Союзо духьал ца даккхар, ше «бехке» болаьдаь деш санна а лоархIаш.

Из — цхьаккха дош доацар. Нагахьа санна тха гIулакхаш нитта кхетадеш сaг вале, цо хьахьих советски араьъара политика ше ца кхетеш хилар. СССР-е болх бечa французашта духьала цу тайпара гIулакхаш доахкага эггара аттагIа дар хургдар. Цу гIулакха сатохаш хиларца оаха теркалду советско-французски гIулакхий шерра хьаштаи, Европе кхохкам кIаьдбара хьашташ. хIаьта йIаьхача хана хьахиина долча царех оаха доаккхал а ду.

Бакъда, из дац доазол араьхарча тха представительствoашка бодх беш болча советски дипломатащен кхыча болхлошен па доагIаш леладу гIулакхаш миччахьа дале а оаха ловргда яхилга.

Р. Аугштайн. Укхаза оаша даьр Библе яхачунга хьежаш да ала мегаргдолаш да: нагахьа санна цхьан басилгах хьона тIоара тохе — вож дIаьхокха.

Ю. В. Андропов. Деррига миттa дац. Библейски персонажашта тхо дукха тара дац. Оаха лелаер политически расчет я, советско - французски гIулакхаш толхе ца далийта гIертилга да, гIулакхага тхо гаьнагIа хьежар, цу готтача локальни конфликтага хьовкхул.

Р. Аугштайн. Вай укхаза библейски сюжеташ хьоахаь йолаш, са ала безам бар укх тайпара хIама. Религиозни аудиторена хьалхашка къамаьл деш президента Рейгана Советски Союзах аьннад «Зулам гулдена моттиг». Цу къамаьла Iе цунна хьай тайпара жоп деннад Са хатта безам бар цу тайпарча атмосфере хила йиш йолаш йий хьалхалъе а толаме а переговораш?

Ю. В. Андропов. Риторика теркал ца ялла кхоачамболаш реалисташ да тхо. Нагахьа санна Рейгана, бехи бе гIерта ший къамаьлаш доацаш, серкаш кIезигдарах йола ший мукъа хьадда предложени тIаьаре е хьакъхале, мегаргйола цаI мукъа предложени ше оттайоре — оаха тешт дергдар цунна, наьдагIа мишта аргдар из, — бакъ доаьар ло думцарах. Хетаргахьа, французаш бакъ ба. хIаране шийна ховча меттадувц, яхаш белгалдоахача хана.

Р. Аугштайн. Нагахьа мара хулаш дац дерригa зуламя берриге бехки алхха цхьан оагIонгахьа хилар, кхыметтел нагахьа санна Малхбоаленна Малхбузенахи Малхбузенна Малхбоаленахи из хеташ дале а. Цунца дуаденна укх тайпара хIама хатта дезаш ва со: кхетадойтеш Советски Союзе Афганистана дешо мел чIоагIа толкаю дунен халкъашта юкъера атмосфере — хIаьта йолаш ший тон на хьал дIадоаккхергдола планаш?

Ю. В. Андропов. Хьа хаттара хьалхарча даькъа жоп душ аргда аз: бакъда, кхетаду. Политически наькъаца афгански проблема къоастаяра йола тха планаш къайле йоацеш я. Уж оаха публично цхьа йийца ца Iеш йийцай. Цу хьакъехьа дийцад ше волча хана Леонид Ильич Брежнева а. Оаха лоарх1 Афганистана гIулакхашта араьхьара юкъегIертала сецача, из юкъегIерталара кхы хургдац аьнна дош делча оаха цу сахьате арабоаккхаргба тхоай бIу. Тха бIу цу мехка ба законна йолча, афгански правительства — цу хана Iаьдал бе доалаш хиннача — дехарах, хIаьта цига дIахо латташ а ба законан йолча, Б. Кармаль корте латтача правительства дехарах. Тхоашта цигара цхьаккха хIама лохаш дац тхо. ДоттагIал долча доалахарча мехко новкъостал де аьнна дехарах, оарцагIдаьлар тхо. Бакъда, тхо бебаьха ца хеташ дац юкъарчал доацаш тхоай къулбехьарча доазон тIа лелиду гIулакхаш. Вашингтоно той кхыметтел ше боьхо йолаш лерхI Никарагуа малагIа правительство хила еза дувцилга а, хIана аьлча США вахара хьашташа доагIаш да из, ала а гIерташ. ХIаьта Никарагуа эзар километр совгIа гаьна ма уллий США-на. Афганистанаца тха-м дIаьхха юкъара доазув ма дий. Долче доттагIий гIо деш, оаха цуппа цхьана уйла ю тхоай кхерамален хьашташ Iалашдара а.

Афганистанаца ювзаенна проблемаш къоастара хьакъехьара политически переговораш еш я хIанз. Бакъдар аьлча хала дIайолх уж, Пакистан, ала мегаргда, пхьош хьа а лаьпа юхаувзаю океанал дехьарча доттагIашадехьа. Бакъда, хIаьта а тхона хет ООН генеральни секретара кикало новкъостал а деш еш йоле уж переговораш шоашта хьалхашка цхьайола перспективаш йолаш я аьнна.

Р. Аугштайн. ЦIаькха а хьоахаде лоа сона гаьна кхетар юкъерча боараме долча ракетай хьакъехьара дош. Нагахьа санна американцаша уж ФРГ дIанийсой Европерча ядерни герза хьакъехьара переговораш США-ца дIахо хьоргйий оаш?

Ю. В. Андропов. Советски оагIонгахьара дукхаза белгалдаьхад, событеш цу тайпарча лостамах лелаяро Европе хиниа ца Iеш глобальни пдане а хьал талхаргахьа доалаш хувцадолийтаргдар. Цунга хьежна йиеза яртiйоана решенеш е езаргъяр тха.

Р. Аугштайн. Цхьаькха пхьа дош да ФРГ дукхавешта дагадоаллаш. Хоаш за цхьадолча социалистически мехкий араьхара дехараш хIанз геттара кхерамеча боарамашка даьннилга. Кхазо кIоаргйолийтаргйоацаш фу де торо я укхаза? Хоаш ма дий вай, Европе мел дараш, цаIаш воккхарех тийша долга.

Ю. В. Андропов. Юццараш суверенни пачхьалкхенаш хиларах, аз алхха аргдар да, хьалхашка эттача проблемашта кIадхардоазара никъ лохилга — из хIара цу мехка суверенни гIуланх да. Нагахьа санна дувцар ший оагIонгахьара ФРГ-га фу дулургда, яхаш дале, аз пхьа хьесар дергдар: торговли лелае, экономически гIулакхаш дегIакхувла, «санкцеш» да а уттаеш.

Ермоловски элеватора болхлоша боккха теркам тIабохийташ ювц къахьегама коллективаехи предприятешта, учрежденешта, организацешта доал дечаре цар лоархIам айбарахи долча СССР Закона проект.

СУРТА ТIА: делкъийна салоIача хана Закона проект ювцаш ба элеватора болхлой. Я. ЦУЕВА сурт.

ГIУЛАКХАШ ТОАЛУШ ДОАГIА

Вайна товш ма хиллара, дIадахача дийнахе шера тIехьаюсачарца яр тха объединени. Предприяте производственни план кхоачаш ца яр бахьанаш массадолча оагIорахьа тохкаш дукха болх бир оаха. Гучадаьлар, эггара хьалха къахьегамен производственни дисциплина цхьайолча цехашка Iелаьмате во хилар. ТIаккха дика толамаш оаха доахаргда аьлча нийса хургдацар. Къаьстта во хьал эттадар формовочни цехе. Нах шоай безам болча хана мара балха хьабагIацар. хIаьта балха хана корта бохабу маларш мелаш моттигаш а нийслора. Цеха начальник хинна Шапиев Абдул нахагара боттIача тайпара болх хьабехаш вацар. Цо шиш дийнараш во кхоачашдора, цудухьа массаза ахар санна тIехьаюсачара хьалйоалаш яцар цех. Шакаев цеха кулгалдечара мукъавалийтар оаха. Цига хьожаир болх дика бовзаш вола специалист, коммунист Шовхаев Нижмудин. Ялх бутт мара бац цо цеха начальник волаш болх бу, цхьабакъда, хIанзле цо хьакьекхад нах толамаш дахара тIахьеха, наьха хьашташ, цеха декхараш довза, производствах дог лазаш вола саг ше волга.

Партийнни профсоюзни организацешца дага а юлаш, предприяте администраце лаьрхIар лоархIаме мел йолча балха участкашка коммунисташ, дикагIа боли производственникаш тIачIоагIбе.

Воча хьале яр нахь болх беш йола пхьайола цехаш. ТхоннагIа чуухар догIа, гобаьнкха чухьекхар мух. Цудухьа е шаш яр капитальни ремонт. Эггара хьалхе оаха ремонт е лаьрхIар бетоно - смесительни цехе. Цех соцa а ца еш лоаццача хана ль яькхар из. Цига оаха хийцар къаьна оборудовани. Тишъенна смесителаш дIа а яьха, нердараш оттайир, электрически насосашта меттел пневматически араш оттайир, цу гIуланхо тха вIаштIехьдалийтар массаш болх беш дIайодаш хинна электроэнерги вIалле йоаергйоацаш болх вIаштIехьбаккха. Кхы дукха нердадараш юкъе а доаладеш балха эффективность лакх-

ен дола балхаш дир оаха объединене.

ХьалхагIа химически реагенташ оаха лоаттайора ара, цхьаккха кхоале яцар цар тIа. Лайно, догIо тIоадайора уж, тIаккха цар дикал лохлора. Цунга хьежа хулар хьаеш йола продукци а. Химреагенташ лоаттае складской помещени хьалъяьчул тIехьагIа продукце дикал а йелар. Аьлча кхоачам болаш да, ремонтни кхыдолеи балхаш 1982 шера 800 эзар сом кхоачашдаьлга. ХIаьта укх шера цу гIулакхага дIадахийта лаьрхIад 1 млн. 500 эзар сом. ХIаьта дерригa капитальни ремонт яра балхаш производство сона а ца еш кхоачашдергда.

Ниттa, долаш дола кхоачамбоацараш гуча а доахаш, уж лоаццача хана дIадахара аьгъаш лохаш тхо хиларах вIаштIехьдаьлар бола тоабе. Кадраш йоагIача дIанийсъяр, наха юкъе шерра социалистически ахь вIаштIехьаккхар санне дола гIулакхаш боккхача лоархIаме да. Эггара хьалха цу дешашта оаха теркам тIабахийтар бахьан долаш аьттув баьлар тха доаццача хана объединени тIехьаюсачара хьаьнакха, хьалхалаттача предприятешта юкъе моттиг хьалаца.

Хьаеш йолча продукце дикал айяра дукха теркам тIабохийт оаха. Духхьал цхьа масал доаладергда аз цу даькъе. Оаха хьеча бетонах дукха ха йоаццаш етта йолаьй химически добавкаш. Из бахьан долаш бетона дикал шозза гаргга лакхъеннай.

ХIанз тха объединене хьайиллай кхы а шин цех. Царех я комсашта лаьрхIа вашкбетонин бIоагIий ду цехе нрак тIалатта балхаш ю цехи. ХIара шера 14 эзар кубометр бIоагIий, 8 эзар кубометр балхаш арахецаргья оаха. Хоаш ма хиллара, оаха хьеш мел йола продукци юртбоахамая мелиорацеран лаьрхIа я. Цудухьа тхо дика кхетадеш да Кхачен программа кхоачашъеча мел лоархIаме даькъе лоац тха объединене.

ХIанз хьожаргда вай, малагIча хьоххамiшпа накъадоагIа тхо ЦхьоалагIча маьла. Укх шера хьалхарча квартала товарни продукци арахецара план кхоачашдир 1113,3 процент, 3000 эзар сома маьха продукци хьаеэача, хьайир 3338 эзар сома маьха яр. ХIаьта нормативно-цIена продукци арахийцай 958 эзар сома маьха, планагIа 862 эзар сом йолча, пох хул 111,1 процент. Продукцега дIадахар лохдарах дукха пайда хиннаб.

Ниттa дика толамаш дахар бахьан долаш март беттен хьалхарча кварталеи аьча итогегIа республика предприятештен организацештен юкъе оаха баь дика болх белгал а боаккхаш, КПСС обкома бюрос, НохчГIалгIай АССР Министрий Совето, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома бюро социмагIа тхона хьожаьй социалистически яхье хьалхара моттиг. Из боккха толам ба, хIаьта из толам боаккхача шоай низи хьинара ца кходеш къахьийта бригадаш, къаьсттъаьста нах белгала ца баьхача нийса хургдацар аьнна хет сона.

ХIаьзле укх шера 5 бетта план кхоачашъяь, планал совгIа 780 кубически метр вашкбетон арахийцай Заиев Саид-Селима кулгалдеча бригадо. ХIаьта Махтмерзаев Вахида, Берсанукаев Руслана, Шипиев Ахьъяда кулгалдеча арматурни, формовочни, электродаш деча цехашкарча бригадаша ЦхьоалагIча мая сийна тIанйна доккхий социалистически декхараш хаьал хьалха. 30 апреле кхоачашдаьд. Лоацца аьлча, объединенерча 18 бригадо хаьал итт дя хьалха кхоачашъяьй бит бетта заданеи. ДикагIа болча болхлой цIераш йоахаш эггара хьалхарчарца хьоахабе беза бетоно-смесительни цехера Альтемиров Iалаш, Даскаев Асламбек, арматурни цехера Шакуло Василий, Вазуева Мелижа, ниттa кхыбараш.

Сай къамаьл чакхдоалаш са дувца безам бар тха гIонна болча боахамах. Оаха объединенена гаьна йоацаш хьалей 0,53 гектара тIа теплицаш. Цар хIанале тха столовена лу керда нарсаш, помидораш, хохий бул. ХIаьта ер шу чакхдалалехьа болх бе йолалургйолаш я 2000 коа тIара оалхазар лелада йиш хургйола птицеферма. Цо торо лургья тха болхлой котама дулхаца Iалашбе. Кхачан программа кхоачашъеча оаха юкъехьош дола даакъа хургда цох а.

С. АБУБАКАРОВ, «Аргунводпром» производственни объединене генеральни директор.

ЛАЬТТАНЦА ШИЙ ВАХАР ДИЙЗА

Укх тIеххьарча шерашка дика толамаш доахаш хьайоагIа Назрановски районера совхоз-техникума коллектив. ДIадахача шера хаьал хьалха кхоачашдир шоашта хьалхашка латта социалистически декхараш а генараш доацаш. Цу коллективa юкъе дика къахьегаш хьайоагIа Яндарера № 1 йола тракторно-кхай бригада. Цунна кулгалдеш ва бригадир коммунист Евлоев Саьге Махьмад.

ДIатIахьежача воккха ца хете а шоватхьа шу гарга ха я цо ший къахьегама никъ дIаболийбь. ХIаьта из къахьега волавеннар хала ха яр — Сийлахь-боккха Даймехка тIом лаьтта шераш.

Казахстана Павлодарски областа цхьан боахаме къахьега вола лу Махьмад. Цига тоьаш бацар механизатораш. 1941 шера из деша вахийт трактории бригадий бригадирий курсашка. Уж толаме чакхйоах зIамсаго. Цу хана дешa ше карайнйа из болх беш хьавоагIа из.

Шерагара-шерага лаккхлу цун балха опыт, цунга хьежа хул бригада коллективо доаха толамаш. Павлодарски областа дикагIйолча бригадашта юкъе дIаотт цо кулгалдеш йола коллектив. 1953—1956 шерашка ялташ кхеч дика толамаш дахарах бригада кулгалхочоа Евлоев Махьмада лу. Халкъа боахама наргIдаьнарий выставка медалаш. ХIаьта 1957 шера цун къахьегам белгалбоаккх эрий даьда лаьттан нарадерзадарах йола медаль яларца.

1957 шера денз Яндарерча трактории бригадана кулгалдеш ва из. Хазонаши кхоачамбоацараши хилац аьлча бакъдац. Уж нийслу. Махьмалеи цун новкъостийи вIаштIехьдовл уж аьнаш къахьега. ХIара шера районе эггара хьалха йистейоал цун бригада тракторашта тIехьатоссача гIирсан ремонт яь. Ниттa шоай болх вIаштIехьбаккхар бахьан долаш цу бригадерча механизаторашта ханнахьа дIадоладу бIаьстан балхаш.

«1982 шера ялати лаьттанцара йоала кхыйола продукташи йоахилгеи кийчъелгеи алсамдаккхар духьа юрта боахама болхлой Ерригсоюзни социалистически ахь йоаржаярах» КПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ Центральни Комитето баь сопам кхоачаш а беш, хьинаре къахьийгар цу шера Евлоев Махьмада кулгалдеча тракторно-кхай бригада коллективо. 750 гектарах хIаране тIара чуийцар 27,5 центнер гурахьа дийна ялат. Во хьувкъанзар ялата йийна яьжкIаш а. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара яьхар 42 центнер хьажкIаш. ТIехкоачашйир бригадерча механизатораша хьайбашта доакъараш кийчдара план а. Цу шера ялати юртбоахама кхыйола культураши кхеча дика толамаш дахарах дуккхача механизаторий къахьегам белгалбаьккхар сийлен грамоташ а махьара совгIаташ а даларца. хIаьта бригада кулгалхочоа Евлоев Махьмада вай Даьхен эггара деза гIа дола совгIат — Ленина орден елар.

ХIанз, цаI Ленинея вож Къахьегама Цiеча Байракхен ши орден, Ленински юбилейни медаль, ниттa кхыдола правительственни совгIаташ да сий долча къахьегамхочун наьхка тIа лепаш.

— Цу доккхача Даьхен совгIаташ согаре хIадех кхы а хьинарегIа къахьегилга, — яхаш дувц Евлоев Махьмада. — Партеги советски халкъаген КПСС Центральни Комитета майски (1982 шера) Пленума решенеш кхоачашъяра жоп дала лаьрхIа ер шу кхы а оасарегIеи беркатегIех де дош деннад оаха. ХIанз шерра дIадолхаш да кхашнара балхаш, техникех бизза пайда эцаш, цун хьурмат деш къахьегаш хьадоагIа тхо.

Уж дешаш кIал ларл йоацаш аьнна дац. Барттайна коллектив я механизаторий яр. Царна юкъе кIезига бац шоай хьаьналча къахьегамца вай республике цIи яза нах. Совхоз-техникума дикагIча механизаторех цаI лоархIаш ва Хамхоев Габо. Яндарерча бригаде соахна мел ьалача лаьттах дуккагIдар аьлар Габо вар. Юкъера лаьрхIача ший дийнахьара балха нормаш 200 процент кхоачашъеш кхахьийгар из лаьтта оехача.

— ЦхьайттаьлагIча пятилетка кхоалагIча шера доккхий декхараш да механизаторий коллективо кхоачашде дезараш. — йоах бригадира воа Евлоева — Оаха дош деннад хIара гектара тIара 35 центнер фуалъьха хьажкIаш, 30 центнер гурахьа дийна ялат, 11 центнер генараш. ниттa дика хьайкъа кхыйола юртбоахама культураш чуи.

Цу гIуланха йоагIаш йола кийчо яьй бригадо. Гурахьа аьха Iоддилад бIаьстен культураш дIаюргйола дерригa лаьтта, цу тIа йиъ эзар тонна совгIа удобренеш тайсай, дика Iангараьнна гурахьа дийна ялат а.

...Саго атта яккхац дикал, ший сий къахьегарца, нахаша хьа-веэл. Iемерзал, гIулакх лелаеэарца, ший Даьхенна а халкъа а доазув доацаш мутIахьа хиларца мара доалаш дац из. Ше хьалаьнача цу къахьегама наькъ тIара ца воалаш хьавоагIа лаьттанца ший вахар дийза, цуйна ший ираз корадаь воле Евлоев Саьге Махьмад.

А. САГОВ.

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

1974 шера 18 январерча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цlена къахьегарахи къахьегаме карагlдаьлларий хан беши СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цlерагlа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ

Буруа тохара балхий Грозненски управлене гlолла:

Губайдулин Рахимула Сибгатуловича — электромонтера.

Голобородько Мария Кондратьевнана — оператора.

Маркова Вера Моисеевнана — керттерча бухгалтера заместителя.

Колпиков Олег Юльевича — йоккхагlйолча кладовщика.

№ 26 йолча юкъерча школе гlолла:

Геннемер Людмила Георгиевнана — пенсионеркана.

Мельникова Антонина Степановнана — пенсионеркана.

Попова Ирина Прохоровнана — пенсионеркана.

«Грознефть» яхача объединене тампонашиц конторе гlолла:

Красноперова Татьяна Сергеевнана — комплектовщицана.

Михайленко Алексей Григорьевича — токара.

Соломатин Иван Матвеевича — мотористa.

Уродов Петр Яковлевича — моториста.

№ 3 йолча машинка заводе гlолла:

Арутюнян Кнарик Сарибековнана — йоккхагlйолча экспедитора.

Абуева Зулпат Солтаевнана — смазчица.

Губанова Нина Григорьевнана — уборщицана.

Гашаева Совдат Салеевнана — машиниста.

Величко Дарья Алексеевнана — пенсионеркана.

Детистова Мария Потаповнана — весовщика - бракера.

Дзюба Светлана Михайловнана — тара выбивальщика.

Закриева Кока Усмановнана — уборщицана.

Кантаева Душкуне —уборщицана.

Козлова Евгения Николаевнана — мастера.

Козлова Евгения Васильевнана — прачкана.

Трубицина Мария Тимофеевнана — пенсионеркана.

Ушакова Александра Емельяновнана — ночегара.

Эльдиева Аппату Израиловнана — смазчицана.

№ 17 йолча юкъерча школе гlолла:

Бушнева Анна Андреевнана — хьехархочоа.

Геращенко Ангелина Владимировнана — пенсионеркана.

«Чеченингушснабсбыт» яхача универсальни объединене гlолла:

Ельцина Светлана Павловнана — тика заведующена.

Зиборова Анна Степановнана — отдела начальника.

Исраилов Хас-Магомед Исраиловича — грузчика.

Турлова Тамара Айдамировнана — йоккхагlйолча товароведа.

Кхыча предприятешка гlолла:

Асадчая Лидия Дмитриевнана — Старогрозненски УБР кладовщика.

Андрющенко Петр Васильевича — 1737 автоколонна пенсионера.

Андриянова Людмила Федоровнана — «Гроэтрубопроводстрой» треста № 1 йолча автобаза слесара.

Исмагилова Надежда Леонидовнана — инкопроната Нохч - Гlалгlай контора уборщицана.

Картоев Абубакара — «Гроэтрубопроводстрой» треста № 1 йолча автобаза шофера.

Потапова Римма Григорьевнана — № 45 йолча юкъерча школа хьехархочоа.

Регулин Тимофей Герасимовича — Старогрозненски УБР пенсионера.

Сморинов Эдуард Васильевича — Грозненски УТТ слесара.

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч - Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

гор. Грозный,
1983 шу, 29 март.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «МАТЕРИНСКАЯ СЛАВА» ЯХА ОРДЕНАШИ «МЕДАЛЬ МАТЕРИНСТВА» ЯХА МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

1944 шера 18 августерча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цlерагlа дукха бераш долча ноаношта лойла «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГlОЛЛА

Ийс бер даьчен хьалкхедаьчен нанна «Материнская слава» яха I степена орден:

Смирнова Антонина Васильевнана — «Промэкскавацие» болхлочоа.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха III степена орден:

Вакаиева Асета — цlен-нанна.

Идрисова Маймсата — № 2 йолча домоуправлене уборщицана.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен нанна «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Эндиева Рова Дудуевнана — № 55 йолча детсада нянина.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Гадаева Яха Альвиевнана № 9 йолча домоуправлене уборщицана.

Омиева Залпа Магомедовнана — Ленински РОВД техничкана.

Петрова Любовь Васильевнана — № 112 йолча детсада воспитательницана.

Тангиева Бани Марема — № 6 йолча кафе делопроизводства заведующена.

Горчханова Зарайна — № 31 йолча тика болхлочоа.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Албогачиева Iабдурахьмана Тамарена — цlен-нанна.

Чахкиева Iалаудина Марьяннана — «Горгаз» слесара.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Абдурахманова Малика Вахаевнана — цlен-нанна.

Ахмадова Хедева — цlен-нанна.

Евлоева Мухтара Паьтlамата — цlен-нанна.

Мазаева Асет Шаруевнана — цlен-нанна.

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГlОЛЛА:

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен нанна «Материнская слава» яха III степена орден:

Ахмурзаева Айман Абдулаевнана — цlен-нанна.

Ялх бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха I степена медаль:

Аларова Манка Шамсудиновнана — ЖКУ болхлочоа.

Вараева Зулай Ахмадовнана — цlен-нанна.

Дарбазова Тамара Ахмедовнана — цlен-нанна.

Эльганаева Зинайна — Гехински юкъерча школа хьехархочоа.

Пхи бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Медаль материнства» яха II степена медаль:

Гугаева Яха Абдурахмановнана — цlен-нанна.

Мукулова Хадишт Мухадиевнана — «Грознефтеоргсинтез» яхача объединене орса уборщицана.

Хасарова Зулай Магомедовнана — цlен-нанна.

Эльмиханова Совдат Усмановнана — цlен-нанна.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГlОЛЛА

Ийс бер даьчен хьалкхедаьчен нанна «Материнская слава» яха I степена орден:

Акиева Тамара Махмудовнана — цlен-нанна.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен ноаношта «Материнская слава» яха II степена орден:

Ганиева Асет Магомедовнана — «Грознефть» яхача объединене ПМК вахтера.

Гадаборшева Баlадалий Алимата — цlен-нанна.

Маштакова Увайса Нинайна — цlен-нанна.

ВорхI бер даьчен хьалкхедаьчен нанна «Материнская слава» яха III степена орден:

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

гор. Грозный,
1983 шу, 28 март.

ТОРОНАШ КlЕЗИГА ЯЦ

Назрановски мельзавода коллективо, хьалхарча квартала план кхоачашъяй.

Социалистически пхье хьалхе лелаеш хиларца белгалъяьннай Галаев Абукаита кулгалду хьоар доаккхачен Берсанов Мухьмада кулгалду нйшк йоаккхачен цехашкара бригадаш. Цига поашкара хьокхам телаш къахьег болхлоша Птоев Махьмад-Гире, Вачалова Азас, Дударкиева Тамаре, Аушев Iаьлас, Бекмурзиев Дебахаяа, ниттa кхыбараша. Укх шера мельзавода къахьегамхоша тlайийцад доккхий социалистически декхараш: планал совгlа шу чакхдалале 30 эзар сома мальха сортовой хьоари хьажкlий йишки якха, 870 эзар сома маьха доагор кходе.

Тоъал дукха балхаш даьд мельзаводе байдал кхом беш дlаахийтара, электроэнергена, кхыча ресурсашта кхом бара. Дукха ца гоеш эксплуатаце дlаяла лерхlаш я тара йоццаш хьоар дlаахийтара лаьрхlа йола склад. Из болх бе йолаяларца торо хургья цигара кхычакьа болх бе 5 саг мукъавалийта, 3 эзар сом алапи кходе. Арахецача продукце дикал айра а дика терхам тlабохийт заводе.

Цу дерригача дикача, лоархlам болаш долча гlулакхашца цхьана тха балха тlа хlанз а долиш да кхоачамбоацараш. Царех эггара лоархlам болашерlа дар да къахьегамен производственни дисциплина телхаеш моттигаш заводе хlана а нийслуга. Дlаяхача квартале 21 прогул яьй. хlаьта, нах ханнахьа балха хьа ца боагlаш 30 моттиг нийсьяннай. Цох лаьца дар дукха ха йоаццаш юкъарча собрание дийцар. Цига массавар рьза а волаш соцам тlайийцар прогулаш ераша, белха хиних бизза пайда ца эцача, балха тlехьа буалача нахаца лиро къовсам лоаттабергболаш.

Цхьаькха кхоачамбоацар семах латт аьлча, из латт вагонаш тlа мухь тlаботтарей Iобоассбарей балхаш оаха йиллача хена кховчаш ца дарах. Дlадахача шера йоагlачул 2231 сахьат дукхагlа социаль вагонаш лоаттаьй оаха. Из бахьан долаш тха предприяте машинаьнъа отделенена дlатенха гlод 3319 сом хилар. Цу гlуланха бехке бараш бекхтокхаме эза бале а укх шера юха а нийслу вагонаш йоагlачул совгlа сайца лоаттаеш моттигаш.

Тхона бе а боагlаш бехи бу оаха дlайохьийташ йола продукци стандарто дlа на декхара доаал долаш яц яхаш. Из укх тlехххьарча хана нйшк йоаккхача цехе нийслуш да. Цека начальник Имагожев Назир цигъа саппа дуккхаза а декхарийла ваьв, цехе продукция дlайохьийтача хана лерттlа тlахьожам лоаттабе, цхьабакъда, гlуланх хувцаделла хlама дац.

Заводе хlоаза а тlехь нийслу кагий къоалаш деш моттигаш а. Уж къоалеш деча нахаца къовсам лоаттабу оаха, цар дешаш дувц ноакъостий судашка, царна гlодаш детт. Массехказа ноакъостий суде кагий къоалаш дарах бийцаб болхлой Камуроева Люба, Тайсанова Тамара, Султыгова Мадина, Гиреева Милитхан. Нагахьа саша нов. М. С. Холухаев керте латтача вневедомственни охрана болхлоша шоай декхараш дизза кхоачашдоре нийслургъяцар мельзаводе кагий къоалаш ду моттигаш.

Завода хьалхашха латт декхараш дика довзаш, шоай низи хьакарш на кходен укх шера планаш тlаийца социалистически декхараш кхоачашдара оарцагlъевнай, тха коллектива. Завода партийни организаце кулгалца оала деррига низаш тlадолийттаргда белгалдаьа кхоачамбоацараш укх гаргтарча хана дlададахара.

Б. БАРАХОЕВ.
Назрановски мельзавода директор.

ПОДЗОЛ ДЕХЬАРА

Афганистана Демократически Республика апрельски революце пхи шу дузаш

Демократически Афганистан гоама йолаш порагlдаьнна империалистически реакционни низаш шоаш та мел могар деш да контр[illegible] бандаш хьалза а йоахаш, герзаца уж кийтъеш, царна финансировани еш, афгански халкъа духьалара хьоабенза бола тlом нихьаро боахаш. Герзаш чарча нийсий цхьан подразделене эсараш балдиташта дукъаларча операце алаш кийтъеш ба.

СУРТА ТlА: ДРА Хал[illegible]

ТАСС спец корр. Г. НАДЕЖДИНА сурт.

УКХАЗА ЛЕНИН ДАГАВОАГlА

Моццагlе а дlаихача шерашка дийнача гlуланкхий тешаш ларxla йиш йола дуккха къаьна здании цlенолгаш да укхаза. Азид ширача хlамaй хьеж яц царна чу латташ. Вlаьш дола наькъаш наьнъа такилгаши вlалла тара а дац хlанз шиf хена не когаш тlалийзарашта. хlаьта а дилла хеталуш да из хlанз а укхаза волаш санна. Духхьала дуней пролетарната баьчча цlераца дувзадениа мел дар Финлянде чlоагг1а лорадеш хилар хиина lац цу хlамаи бахьан. Гlулакх нака дагадоагlараш дахац, цо шиf вахар хетадьча тахан долаш долча дийнача хlамашка дах, цу мехко шиf Сийлахь - воккхача доалахочунна лeладеча реальни гlулакхашка дах, цу паччахьалкхенаша вlаши лeладеча гlулакхашта юкъейихкача принципашка дах.

Дог тохалу са Россе юхавоагlаш Владимир Ильич 15 апреле кхаьчача Торвио яхача города вокзале доалла мемориальни улг дагадехача. Цу хава цига хиннача а деррига бlаргадайнача а фински болхлочо К. Бруенла яхачоах. цу хана цига гулбенна хиннарашка моарнал луш Ленина аьннад: «Революци хиннай, амма буржуазии я из революци. Хlана lаьдал шиf бе долла деза пролетаринто».

Владимир Ильич сийцача здании тlа мемориальни улгаш дийттад ниттa Хельсинки, Турку, Лахти, Котке яхача а кхыча а городашка. Цу мехка аз болх баьча шерашка миччахьа со вахаргlа гуш дар массанахьа цу мехка бахача наха лорадеш хилар Ленин цига хиларца дувзадениа мел дола хlама. Из хиннав Финлянде 26-зза согlа, хlаьта дилла а нъайлагlа. Кхы цхьаькха мемориальни улг хьадийллад дукха ха йоаццаш йоаккхилга диллача цу мехка шоллаг1а моттиг лоацаш йолча городе — Тампере. Кюттяланкату яхача улица тlарча № 11 йолча цlагlа. Торжественни церемоне къамаьл деш, мара Пекка Пааволa аьлар. гражданаш довкхал деш ба Тампере цу хаварча лоархlамеча исторически событешца воазасийна хиина хиларах. Финнашта дика дагадоагlа 1917 шера 31 декабре къоначa советски республика кулгалхочо Финлянди шиf мукъаглa йола паччахьалкхе хилар къоабалдеш долча декрета кулг яздаь хилар.

1905—1906 шерашка Тампере (цу хана шведски меттала Таммерфорс оалаш хиллад цунах) кхоаза чуйнцаб эрсий революционераш. Къовсттадаь аьлча, Ленина кулгал а деш укхаза хилар РСДРП шиъ партийни конференци. Уж событеш дани дагалаттара «Финлянди — Советски Союз» яхача общества городской отделене инициативаглa 1946 шера хьа яьй В. И. Ленина музей. Из яр Советски Союза доазонел арахьа эггара хьалха хьаяь дуней халкъашта юкъерча пролетарната баьчча музей. Цо хlана дlалоац йоккха ши зал. Стендаш тlа за В. И. Ленина баьчча революционни балхах, таммерфорски конференцешка цо лаьцача дакъах дувцаш доли документаш. Ленина шиf кулгаца лаьча дукхача йоазоний фатокопеш. Цигга я хlанзарча этапе Советски Союзаи Финляндeнeн юкъе лeлача гlулакхех йола тайп-тайпара материалаш, Финлянде революционни болама ветераний дуть-духьа архивни материалаш.

Дукха шераш да Пааво Йокела Музея директор волаш болх бу. Тха мехка, йоахар цо, ше соца къамаьл деш, шиf йоккхача можаглa кулг а хьескаш, чlоаггlа сий ду В. И. Ленина. Цудухьа да музея залашка нах дукха хилар. къаьста апрель бетта. Тхоашта могар де гlерт тхо сийлахь-воккха Ленин, цун гlулакхаш, финлянде цlанкха а дин ца далийтара.

Хlанз уна сахьате кхоъ В. И. Ленина музей я Финлянде. Царех шоллаглa яр Парайнен яхача моттиге я, тlайрен тlарча района административни центр йолча Туркуна юххе. Ленин хиннав укхаза 1907 шера декабрь бетта. Итт шера hlаьхъеннача шоллагlча эмиграце ше водаш.

Хельсинке я Хаканиементорa яха майда. традицех финска къахьегамхой праздникий демонстраци укхазара дlайолалу 1 Мае. Майдана уллув Сорняйсен Рантатие яхача улица тlа № 1 йолча цlеношка 1978 шера декабрь бетта торжественно хьайиллалар В. И. Ленина кхоаллагlа йола музей. 1917 шера гурахьа революционера-большевика Густав Ровио квартире хьайтагlа аьнча а лаьхав Владимир Ильич «Паччахьалкхен революци» яха книжка яздеш болх а баьб.

Турнуп Коткен ши памятник дегlад Владимир Ильича. Уж да вошал долча городаша Ленинградой Таллинен даь совгlаташ. Хьадаьа уж боваш болча скульпторашa М. Аникушенен М. Варикен. Дилла лаьттах хьатlадувлаш дола эшаш хул памятники юхxе далаш.

Кlоартта символичини хlама да 1948 шера даьча догтагlах, цхьана гlулакхаш лeладарах, вlаши тlо дарах долча советско-финляндски Договора шу дуза ди а ийтта апрель бетта дездеш хилар. Укх шера даь торжественни гlулакхаш цу договора 35 шу дизара хетадаь дар. Шин мехка юкъе лeла доттагlала тlехьара а вlаши тешаме хилара а гlулакхаш тайп тайпара общественни строй йола паччахьалкхенаш машаре цхьан яхара хьакъехьарча ленински принципий ларда тlа латт. Итт шу гаргга ха я СССР Финлянде эггара йоккхагlа йола торгови партнер йола. Шиf аргlана СССР Малхбузехьарча арахьарча торгови партнерашта юкъе шоллагlа моттиг лоац Финлянде.

Доалол дехьа а сихха а из шииа оагlорахьа дика ховш да, дукха оагlош йола Советски Союзаи Финляндeнен юкъера дикача доалахой гlуллакхаш хьадолалуча юххье даьттар сийлахь-воккха Ленин хиина хилар. Цу тайпара дола хlама дийцлац.

Николай ГОРБУНОВ.
(ТАСС).

Пресса тешал ду

Гренадана Iоалашув тlалаьцад США-с

Иштта кертайоазув а долаш арахьйнай «Трибуна да импренса» яхача бразильски газета тlа Жозе Монсерота Фильо статья.

«Хlана боньоница ховш да. Голиаф дуней тlара Давид дlаваикхьа чlоагlо яь хилар», — заявлени йир Гренада премьер-министра Морис Бишопа, шиf зlамига мохки Вlашагlкхийтта Штаташ дага йолаш.

США президент цецваьнна ва, шийна «тlалаттаи кхерам а ца хилча беррига баха нах 110 эзар сагах латташ бола мохк — Гренада сихха шиf тlема потенциал совйоаккхаш хlана бова» ца ховш. Рейган бийъа, Гренаде баха нах берригаш 110 эзар саг мара вац яхача дешa. Цуна тlатоха йиш яр 344 квадратни километр майда йола из беррига а бе боллал мара боаца мохк Рио-де-Жанейра территоре кхоалагlча дакъа тlа хоштаргбар аьнна. Цхьабакъда Гренадапа цхьана оагlорахьара тlалаттаи кхерам бац яхача цхьана деша президент гаьна ва бакъдолгоа. Цо-м ше а заявлениш ма яьйий, «цар къамин хьашттина диллача» из мохк кхераме ба США яхаш.

Цуша дувзадениша дагадохийта мегаргда, 1981 шера ЦРУ оттаь хилар «цу мехка экономически халонаш тlаоттаяра, премьер-министра Бишопа боахама лоаттабу тlахьожам бохабара тlаерзаь йола лаьрххlа программа. «Вашингтон пост» яхача газето арабьнкха из хоам, официальни наха цхьанна тайнара а харцбаьбац. Цул совгlа, из дукхьала чlоагlбир цул тlехьагlа хиннача событешa. Гренада финансий, торгове, промышленноста, планировани министра Бернард Коарда дукхьала бехне йир Вlашагlкхийтта Штаташ «цар Гренадана дукхьала боьонца йола экономически саботаж лелаяра».

США къайлагlара служибаш цкъа гlийрта lаьнац Морис Бишоп цу мехка кхыболa политически лидераши боабe, шоаш дуккхала Фидель Кастро ве гlийртача бесса. 1980 шера 19 июне, масала, бомба елла хиппир нахи хьалкашка къамаьл до Бишоп тlавела везача трибунана кlел. Бомба йиккхар йиллача хенал хьалха, цо йийра кхоъ кхалсаг.

Тилан кхы а йоаккагlа йола халонаш ла кийча йолаш я. США администраце Централни Америка а Карибски бассейна а мехкашта тlатулсаш бола кхерамн тlаттташ дола гlуланкаши гуш йола Гренада. Мехка халкъ тийше да. «Гренадана дукхьаларча агрессе кхерам гаргo хилара». Премьер - министра Бишопа заявлени йир, юкъарчал доцаш эгопор вlашагlйоллаш болча ЦРУ балхахой тайнан цlераш а правительстваца йоазаш хиларах. Цул совгlа Бишопа аьлар, ЦРУ хlинзехьа кийч а я ахчинцей герзаццен lалашъяьй Гренадаца довзув долча цхьан гlайрен тlа есса йола контрреволюционерий бандаш аьнна. Яйлай контрреволюционни переворот льльннaчул тlехьагlа мехка хьаккхча саиш йолча нердача «правительствана» юкъе хургболча наьха цlераш а. Из лакхе мел дийцар теркал а даь, дуней халкъашта юкъерча сообществагара гlо дехаш дехар даьд гренадски халкъа керте латтачо. Веррига цига бахаш бола нах тlема кийбетта ба.

Фу даьд цу йоккха йоацача гlарен тlарча паччахьалкхено Вlашагlкхийтта Штаташ селла чlоагlа эгlаз йиргал? Гlулакх ишттад аьлча, 1979 шера 13 марта — хlинзчул диъ шу хьалха — Гренаде хоржамаш долаш котьалзар Морис Бишоп керте лаьтта Керда революционни болам яха парти. Дlааькхар американций халхархо хиннача диктатора Эрика Гейре режим. Хlинз укх сахьате из США ва, цига ю цо Гренадана чухахка кийчбеш болча маьхах уттабеча наха вербовка.

Шийна дукха духьаленаш а саботаж а ешпехьа, доникъий толамаш даьхад Гренада. Керда балха моттигаш хьаяра политика чакхъяхаро йиш хилийтай бе болх боаца нах шоаза кlеангбе. Юрта боахама йоккха гlойле ялнлай оахаш долча лаьттах 40 процента национализаца ярах Экономике хьеш латт паччахьалкхен сектор, цо йиш хулийтаргъя боахама цу дакъа планировани е а из дукхагlа болча бахача маьха хьалташта ма эшшара е а. Шиf балха овсарле шоаза лакхьяй чкъаьрий лувцача флото.

1982 шерара юкъара баланс оттайнча гучадьалар хьоахамаш дика хилар. Экономика реальни дегlалр пхи процент ах процент хилар. Наха шоапта эшаш йола хlамаш ийра торонаш ворхI процент лакхъенний. Мехка историеда чухь дукхьашха 6,5 миллион доллара бoаренe положительни сальдо а йолаш вlашкаенай паччахьалкхен бюджет. Из дудениад правительства юкъейоалаль а халкъо шерра хьалаьца а финансови тlахьожама цlенхашттара мераш чакхъхар бахьан долаш.

Арахьарча политика даьхье 1979 шера дено тlера ца йоалаш дlа ца хаттара болама принципаш хьалаьца я. Цун я Карибски форд тlема базаш а хургйоацаш, тlема маневраш а ергйоацаш йола «машара зона» а аьнна дlакхайкадарах йола лоархlаме инициатива.

Телевидена гlолла къамаьл деш, президента Рейгана драматически хеттар зрителашка, фу гlуланха лаьрхla я Гренаде еш латта самолеташ гlеттаре а Iохуваллара а йола полоса, яхаш. Хlаьта ше дlа а хетабора, цу мехка милитаризаци яра даьхьарча кубино-советски программа дакъа дола из объект яхаш. Гренада ООН деллар цу хаттаре жоп: къалъеш латта дуней халкъашта юкъера аэропорт йоккхалгакlамигалта диллача, масала, Кюрасао тlарчули Барбадоса тlарчули эlамагlа а я. хlаьта Аруба тlара, Антигуа тlара, Сент-Люсии тlара ярш миссел мара а яц аьнна.

Терхам тlаозаш а, даталохкарагlа аьлча, американски президента дуццар харц хилар боньонца хьахьонхаш а я факт: мехка бахаш болча наха дукхача хана дешe дага доллаш дола хlама дола дуней халкъашта юкъера аэропорт хьалъе гlо де аьнна дехар Гренада эггара хьалха Вlашагlкхийттача Штаташкара даь хилар Американски цхьан предприяте Майамe цхьадола хlамаш даьд аэродром хьалъеча, хlаьта из массанена хоиш а да. Цудухьа президента Рейгана вlалле аргlа йолаш хlама дацар, цо даьча бесса гlашло хьалъяра балхаш миштa лел дуьцара самолеташка сигалара пун урташ доахийтилга. «Суртий шоу-м» духхьала шоаш Гренадана чухьелха кийчлуш хилар къайладахьа гlертар мо мара хетаде йиш йолаш хlама дац.

Ишта чакхйоахаш я американски политика практике. Сальвадор, Никарагуа, хlаьта хlанл — Гренада.

Факташа тешал ду. Сальвадорера конфликт тlема наькъца къовстаяра а Никарагуарча сандинистени револуце са дикъара а йола шансаш геттара кlезига хилара. Цига бахача наьха лоlамагlа доацаш Гренада законни правительство дlаяккхара йола шансаш кхы а кlезигагlа я. Сихвенна эггара сий доацача тайпара кхы цlаьнха оша гlерташ ва президент Рейган. Цхьабакъда цунга дукха мах баха тарлу из халкъашта, американски чоа шийна в. дукха мах дlабодаш хила тарлу.

(АПН).

Политически экономически дешара системе

ДЕШАРАХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦ

Партийни сердалой, экономически дешара сете чакхдоалаш латт дешара шу. Кастлуш КПСС Октябрьски райкомо ВНИПИ «Промавтоматика» йир кадрай экономически дешарах йолча методически совета хьокхама заседани. Цига дакъа лоацаш бар райкома промышленно - транспортни отдела заведующи А. А. Осмаев, политически сердалой кабинета заведующи С. С. Черепанова, парте райкома экономически дешара методически совета членаш, КПСС Нохч-Гlалгlай обкома политически сердалой цlен консультант В. М. Ахматукаев. Цул совгlа укхаза хьийха бар экономически дешар вlаштlехьдаккхара беxктокхаме бола Октябрьски районерча предприятей викалаш.

Методически совета заседани хетаьъяр экономически дешара группашка хургйолча тlехххьарча занятешта кийчояра. Методически совета председателa. НПО «Промавтоматика» генеральни директора заместителa А. В. Молдаске совета членашта хьалхашка дувца массехк хаттар оттадир. Цул тlехьа массане къамаьл а дир.

«Экономически дешар хьехалгеи къахьегамхошта кхетам лулгеи дlахо тоадарах» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамо дlа ма деххара кадрай экономически дешар вlаштlехьа даьккхад экономически семинарашка гlолла, цига Iомайир «Научно - технически прогресса [illegible] проблемаш» яха курс. Укхаза лекцеш ешаш, практически занятеш еш бар объединене кулгалхой, специалисташ, цул совгlа «Знание» общества, политически сердалой цlен лекторашъ, Нохч - Гlалгlай паччахьалкхен университета преподавателаш. Iомадеш дар кlоартта довзийташ, доашлаш хулар В. В. Банкина, Ю. Б. Кригера, А. М. Багдасаряна чантьяьха занятеш.

1982 шера арадаьннача № 38 йолча «Экономически газето» могадаьча бесса дешара шера итогаш ергъя ладувгlарий рефераташ массане а юцарца. Методически совето йийца а йийца чlоагlъьйй рефератий тематика. Дукхагlа йола темаш тохкаш я объединене Iилма - техническе прогресс сигъяра гlулакхаш миштa латт.

Ладувгlараш рефераташ кийчъеш бу болх лоархlамегlа а пайданегlа а хилийтара дешара шу чакхдоалаш белгала йоккхаргья эггара дикагlа йола реферат. Конкурсе дlайиергья отдела- лабораторе балхаш тохкаш йола. уж тоадара хоадам бола рекомендацеш, предложенеш луш йола рефераташ. Царех тоалашагlъяраш белгала йоахаргья ахчан премешца. Цул совгlа практически балха тlа царех пайда эзаргболаш уж НПО кулгалхошка дlалургья. Методически совето чlоагlъьй «Дикагlа йола реферат» яхача конкурсах йола положени, итогови занятеш чакхъяхарах долча приказа проект.

Совето йийцар. тахкар экономически семинарашка шера йийшача лекцей, хиннача занятей дикал. цар эффективность. Белгалдаькхар дукхагlа йола лекцеш, кlоартта чулоацам болаш, ладувгlарий уйлаш тlаувзаш, чlоагlа пайдане хилар Хlаьта цхьацца лекцей чулоацам ладувгlарий знанешка, цар составага кьежжа бацар. Из цlенхаштта кхоачамбоацар де. хlоаз аьлча, ниттачи лекцеша хайра пайда дац. Цудухьа методически совето лаьрхlад из доши аргlанерча заседание къоастаде. Лекторашта, преподавателашта гlона кийчъяьй экономически дешара сете занятешта йола лаьрххlа методически указанеш.

Заседани чакхйоалаш къамаьл даьча А. А. Осмаева, С. С. Черепановас лакха мах бир методически совета балха, институте экономически дешар лерттlа вlаштlехьа даьккха хилар белгалдаькхар.

Заседане дакъа лаьцача районерча организацей викалашта тха института опыт шоай балха юкъе яхьа могайир.

Ю. ЛАКЕЕВ,
экономически дешара сета кулгалхо, ВНИПИ «Промавтоматика» методически совета председателa заместитель, технически Iилмий кандидат.

30 апреле—Ярослав Гашек, чешски яздархо ваьча дийнахь вденз 100 шу

дина Ангарага кхачалца... Я. Гашека биографеца йолча я башкирски махка цо болх баьча ханах йоле оагIош а. 1919 шера январе 5-ча эскара политотдела распоряженигIе Уфе «Вай никъ» яха цIезскархой газета арахеца доладича (тIаьхьагIа «ЦIе стрелок» аьнна цIи тиллай цох) Гашек хьожаваьа фронтовой типографе начальникалла.

Цу хана из хержаа газета партийни ячейка секретаралла а. Ярослава хьинара дааьа доац цу газета балхе юкъе: дукха ... статьяш, фельетонаш, заметкаш ... цу тIа. Цу хана цо къамаьлаш даьд цIезскархой митингашка, цун къамаьлаш бохха лоархIам болаш хиннад революце мостагIашта духьала ЦIеча Эскара мугIарашка а болаш латаш хиннача коммунистийкъийча мезкхашкара баьхарий организаци кхотара.

Ярослав Гашек — публицист, агитатор, бIухо хIанз а вицвеланзав дегахоэб Уфе. Цун цIерагIа а городера цхьа улица. Яздархо къамаьла деш хиннача цIенагIа хьалтIехад мемориальни уйг.

Башкирски книжни издательство араийцад яздархочок - коммунистах, цун вакарен хIоллами уфимски ханах йола произведенеш.

СУРТАШ ТIА: 1. Я. Гашек— «Вай никъ» яхача газета типографе начальник а литературни болхло а. Уфа. 1919 шу.
2. Уфе Коммунистически улицагIара, 1919 шера интернациональни бригада бIуэошта хьахкаша Ярослав Гашека къамаьла даь цIа.

ТАСС фотохроника.

Гашек Башкире

Укх шера 30 апреле 100 шу дуз гIоралнна волча чешски яздархочун — интернационалиста, ЦIеча Эскара политкомиссар хиначун, дерригача дунен тIа довзаш долча «Дунен тIом болча ханара Бравей салтечун Швейка гIуленхаш» яхача романе автора Ярослав Гашека. Граждански тIом болча хана тIема накъьешка гIолла из чакхваьннав Волгагара

Швейкага кхоачаваь никъ

Ярослав Гашек ваь 100 шу дузаш Агентство печати Новости дIахо публикаци еш я чехословацки литератореи историкен Радко Питлика «Практически швейкологе къаьст-къаьста дола кортош» яхача книжка тIарча заметкашта.

1915 шера февраль бетта эскаре а ваьккха цунна гоама хинна Австровенгри баьхьан тIом бе фронте вахийтар чешски юмористи историки вола Ярослав Гашек. Эскаре гIулакх деш яьккха ха яздархочун биографе эггара лоацагIа, амма цун творчествана лоархIамегIча оагIонех цаI я. Укхаза цунна йийвай чешски салтий уйлаш, хайнад цар империалистически тIом мишта лерхI, шийбIаргашца бIаргадайнад австрийски эпсараш салташца мел во бар. Фронте волаш байзаб цунна ше яздергдолча романа турпалаш а.

1915 шера август бетта цунна-м «Майра хилларагIа» яха майдилг а енна хиннай. Амма хIаьта а цу шера 24 сентябре «майрача салтечо Ярослав Гашека» гIад а вахе Iадика ювц австрийски эскара. Из есарал вода Хорупана юххе эрсий бIуво наступлени яьча хана.

Россе чехословацки тIема довкъошта формировани е болабелча, Гашек царех цхьаннена юкъе вода. Австро-Венгрена духьала тIом бу. ЧIоаггIа хьинаре болабу цо плен боалабаьча чехаштеи словакаштеи юкъе агитационни болх, «Чехослован» яхаш хиннача Киеве арадийнпача журнала тIа язду.

Октябрьски революци хулаш фронте вар Гашек. Цо цу сахьате кхетадаьзар цун маIан а лоархIам а. Амма эрсий большевикашца гIулакхаш леладаро гIо дир цунна духхьала пролетарски революце мара халкъа бокъо ла йола паргIато лург цахилар кхетаде.

Цу хана йолаелар Россерча чехословацки легионий командовани Малхбузехьарча державашца чехословацки корпусах Советски республикапа духьаларча къовсама пайда эцара хьакъахьара къайлагIа переговораш е. Чехословацки бIу малагIча сий доапача гIулакха някчлуш ба шийна хайча, Гашек хад царех. Киевера Москве хьавоагIа из.

...1918 шера бIаьстан юххьера Москва. Петроградера укхаза хьайоагIа Советски правительство. укхаза хул Советий Ерригроссийски IV съезд а. Цу саьхкъаьлнача, революционни энтузиазм ихехнаш лаьттача городе кхоач кIезиг-дукха уйлаех веха а цу хана шиш моттиг корайнза а хинна Гашек.

ТIема гIулакхий комиссариате цун хьоашал тоссалу 1913 шера дена парте член волча къоначa болхлочуица Бирюков Сергейца. Цар доттагIал чIоагIлу. Сергейс шийна йоагIача поеках ах Гашека тел, каст-каста ше волча бийсаш йоахийт. Цхьан митингашка ух, чIоаггIа тергам тIабохийташ ер В. И. Ленина статьяш, ладувгI цо деча къамаьлашка. Владимир Ильича статьяшеи цо даьча къамаьлашеи хоадам беш йола влияни ю Гашек политически дегIавара. Ленина цкъа даьча къамаьлага ладийгIача Гашека аьннад: «Се коммунист веце а. Ленина тIехьа гIоргва со, пролетарски революци бахьан тIом а бергба».

1918 шера март бетта парте вода из. «Прукопник» яхаш хиннача чехословацки коммунистий газета тIа выступленеш ю. чехословацки корпуса командоване зуламе планаш гуча а йоахаш.

— Малхбоален фронта реввоенсовето Бугульма яхача города коменданта гIончалла хьожаву Гашек. Ше унхаза баьча белхах тIехьагIа дувцарий цикл язъю, «ЦIеча коменданта» роза хиннача хана ше леладаьча гIулакхех юмористически кепе дувцаш.

1919 шера Уфе арадийнача ПхелагIча эскара «Наш путь» яхаш хиннача газета типографе начальникалла хьожаву Гашек. Цо цIаьхха а караэц шийна дукха деза гIулакх, язде волалу. Белогвардейски инаралий гIулакхех дувцаш эрсий меттала цIечаэскархошa Iалaьмате дика тIайийта фельетонаш язъял дика Iомабу Гашека эрсий мотт.

Бокха политически болх бу Гашека, керттерча даькъе кхыча мехкий тIема доакъошта юкъе. ПхелагIча эскаре командоване лаьрхI мах бир цун энергеи организаторски талантеи. политотдела интернациональни отделене начальникалла а хьожавеш. Собранеши митингаши яр, газеташи политически литературеи арахецар, политически дешар вIащтIехьадаккхар — из дерригa а Гашина тIалаттар. Уж дерригаш-м дувпа а лургдоацаш дукха дар. цу гIулакха-м, цо ше яьххача тайпара. «тоъаргъяцар Иркутскерча каьхата, ерргa запасаш а».

Гашек — цIезскархо вIалла тара а вацар тIом хьалехьарча пражски гуляка. Дувхар цIена леладеш а эзделагIа а вола цIенхоштара сагхилар цунах, амма юмор дилла шийца йолаш вар. Иштта дувц цунах венгерски писателa, революционера Мате Залка:

— Гашек Ярослав вайзар сона Красноярск хьаьккхачул тIехьагIа ЦIеча Эскара интернациональни доакъой политбалхахой совещане. Со гIалат ваьннавеце. ПхелагIча эскара политотделе болх беш вар из цу хана. Аз теркалвир из цу сахьате, хIана аьлча из санна велавенна воза саг волча моттиге цIихара хила йиш яц. Цхьа хIама дувцаш вар из. хIаьта тхо. цунна айхха го а баь, чIоаггIа делаш дарI». Аз хаьттар: «Малав из сакъердаме саг?». Сона жоп делар: «Ярослав Гашек».

ПхелагIча эскарца баьб Гашека Уфера баьпна Иркутске кхаччалца бола никъ. отступлени еш хиннача Колчака полчицашта дукхьала тIемаш деш а уж хIалаьвеш а. Пхи шу даьккхад Гашека Россе вахаш. Цу шерашка дукхача даькъе хувцаелар цун мировоззрени, оамалаш. ЙаьхегIа хилар политически вахарен опыт.

Цу опыта кIийлен тIа кастта хьатилар Швейк. Юлиус Фучика яздаьд тIехьагIа. «Швейк ах Россе ваьва» яхаш.

(Орбис — АПН).

Прага.

ГОРОД ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ ЧАККХЪЯККХАРА ПЛАН

г. Грозне къахьегамхой демонстраци хургьа 1983 шера 1 мая 10 сахьат даьлча.

Демонстрацена юкъе даакъа лоацараш вIашагIкхет шоай предприятешта, учреждешта, организацешта юххе, кул тIехьагIа районий колоннаш дIаоттае лаьрххIача моттигашка болх.

Демонстрантий колоннаш дIаийсъярен йоалайтарен порядок.

Байрахаш бе йоахарий колонна. Гулъу КПСС горкома хьалхашка 9 сахьат даьлча Победа проспекте.

Социалистически яхье котбаьнарий колонна. Гулъу КПСС горкома хьалхашка 9 сахьат даьлча Победа проспекте. байрахаш бе йоахарий колонна тIехьа.

Физкультурникий колонна. Гул а лу, дIаийс а лу 9 сахьат даьлча Победа проспекте (аьттехьарча а аьрдехьарча а оагIонашка). йолалу социалистически яхье котбаьнарий колоннана тIехьа.

Профтехобразоване дешархой колонна. Гул а лу, дIаийс а лу 9 сахьат даьлча Победа проспекте (аьрдехьарча а аьттехьарча а оагIонашка). Колонна корта — Победа проспекти Мира улицен вIашагIкхеттача, йолалу физкультурникий колоннана тIехьа.

Школьникий колонна. Гул а лу, дIаийс а лу 9 сахьат даьлча Победа проспекте (аьрдехьарча а аьттехьарча а оагIонашка) йолалу профтехобразоване дешархой колоннана тIехьа.

Ленински района къахьегамхой колонна. 9 сахьат доалаш Красни фронтовикий улицагIа дIаийслу, колонна корта — Дагестански улицен Победа проспекти вIашагIкхетача. Йолалу Победа проспекте аьрда оагIорахьа гIолла школьникий колоннана тIехьа.

Заводски района къахьегамхой колонна. 9 сахьат доалаш Индустриальни улицагIен Маяковске улицагIен дIаийслу, колонна корта — халкъий ДоттагIала майда тIа. Йолалу Победа проспекте аьтта оагIорахьа гIолла Ленински района къахьегамхой колоннаца нийсса.

Старопромысловски района къахьегамхой колонна. 9 сахьат доалаш Победа проспекте (аьтта оагIорахье) дIаийслу. Колонна корта — Дагестански улицен Победа проспекти вIашагIкхеттача. Колонна йолалу Ленински района къахьегамхой колоннана тIехьа.

Октябрьски района къахьегамхой колонна. 9 сахьат даьлча вокзала юххерча майда тIа дIаийслу. Йолалу Орджоникидзе проспектагIа. Роза Люксембург улицагIа, Мира улицагIа. Колонна корта — Мира улицен Победа проспекти вIашагIкхеттача. Йолалу Победа проспекте аьтта оагIорахьа гIолла Старопромысловски района къахьегамхой колоннана нийсса.

Грозненски района къахьегамхой колонна. 9 сахьат даьлча Маяковске улицагIа дIаийслу. Колонна корта — непайловзон ЦIенна юхе. Йолалу Старопромысловски Октябрьски районий къахьегамхой колоннашта тIехьа Победа проспекта аьттехьарча а аьрдехьарча а оагIонашка гIолла.

Общественни порядок, лелама кхерамзле Iалашъяри колоннаш лерттIа чакхйоахилгеи дIатIадул НГIАССР чурча гIуллакхий министра заместитела Ш. Х. Могушкова.

8 сахьат даьлча дена демонстраци чаккхьяллалца го баьча зоне гIолла цхьанкха а тайпара транспорт леларгйоацаш соцаш, лаьрххIа пропускаш йолаш йолча транспортагара дIайийхар.

ГIаш нах лелилга го баьча зоне соцаду 9 сахьат даьлча.

ЛаьрххIача пропускех шийй документ дIа а хьокхаш нах трибуна юхе дIатIабохийта ха — 9 сахьати 45 миноти яллалца.

Городской ЦIейна бола комисси.

ХУРГБОЛЧА БОЛХЛОЙ ЙОАКХО ЕШ

Дешархошца беш бола кхетам балара болх тоаба. кхы тIа а дахкагIча боараш тIа хилийта дагахьа тха училища педколлектива, комсомола комитета лекторски группа, «Знание» общества членашта лаьрхIа оттаьй интернациональни, патриотически, атеистически кхетам балара беседай, лекцей плая. Цар кийчъеш чакхйоах Iилмо-практически, Iилма-теоретически конференцеш, цар дика лер ют хьехархой а дешархой а политически, къахьегама хьинар айдеча даькъе. «Революци шерлуш а кIоаргуш а латт» яхача темах йола цу тайпара конференци хилар училище дукха ха йоаццаш, цунга дика, теркам тIаоаш йола доклад даш кийчъьяр хьехархоша санна, дешархоша а. ХIара шинара да цаI дола политдилоархIаш да училище. цу дийнахьа ерригача группашка оттаьча планага хьежжа еш лекцеш, чакхйоах беседаш.

Къаьстта а теркам тIабохийт оаха тайп-тайпара доатам а чулоацам а болча пенгазеташта, лекционни пропаганда. Iилман-атеистически знанеш дешархошта юкъе йоаржаеча даькъе библиотека беча балха. Училище ца хаддаш арадоах «Къона атеист» яха пенгазет, библиотеке дика кийчъяьй атеиста минIинг, къаьст-къаьста йолча темаех беседаш ю. лекцеш еш. Дина IоткъамакIала нийсбеннача дешархошца бу дикка уйла яь кийчбаь болх. Цу тайпара болх бу цар даьшца-нанашца а. Дай-наной собранешка царна хьалхашка атеизмах, патриотизмах. интернационализмах дола къамаьлаш ду хьехархоша. Царна эхь хетаргдолча тайпара бехк боахь, цар хьаллаьца никъ нийса ца хиларах дIакхетабу.

Вай ханарча педагога дог лаз вагахьа санна къона тIехье духовно къе, массе оагIорахьара дегIаена йоапаш хьалхувш хилча. Цудухьа, тхоашта могачох училище дешаш бола кагирхой ширдаьна, вахарна товш доаца ийрча гIулакхаш леладеш хургбоацаш кхебе гIерт тхо. цар дегашкара дIабаккха гIерт дезале хьахина дика Iоткъам. КПСС ЦК «СССР 60 шу дизарах» болча сопамо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш кхетам балара балха формаш эргаьхий оаха. Шерра социалистически яхь йоаржаьй Къулбаседа-ХIирий республикерча № 1 йолча Черкесски профессионально-технически училищеца. Яхь дельраш совгIа, оаха цхьана чакхдоах къахьегама. доттагIала дIейш, доттагIала хIираш, вIашн боззаре сайренаш. дIа-юха йоаийт балха опыт.

Интернациональни, патриотически кхетам балара балха дикка моттиг дIалоацаш я соахка обществоведение кабинете оаха хьаь тIема сийлех клуб. Цу клуба инициативагIа училища группашта юкъе яьржача яхье толаш хинна ца група яха хиннай город Волгограде. клуб хьаийча дена дешархоша вай мехка исторически моттигашка яьй 80 экскурсий походи. 200 гаргга дешархочун торо хиннай вай мехка столицерча город Москверча музейшка. хоаьа моттигашка хила.

Училищерча автомашинай водителий курсашка дешаш бола дешархой производственни практика чакхйоах Москверча Лихачева цIерагIча. Ленински комсомола, Горьковски автозаводашка, Ставропольски края Георгиевски машинаш еча заводе. Шинко бутт а баьккхе цигара цIабаьхкача дукха довзаш, неодадар ховш хул дешархой. ХIаьта цар цига Iоаяь материал, знанеш кхетам балара балха тIаерзаю. Практикера цIабаьхкараша дешархошта хьалхашка къамаьлаш ду балха динагIча опыта пропаганда еш, заводий коллективий дика традицеш ювцаш. Цу гIулакхо а дикка лер ют кагирхой дегашка.

ТIема сийлен клуба ларда тIа тIема сийлен училища музей хьае лаьрхIад оаха. Цу лостамагIа балхаш деш ба дешархой. ХIанзле дикка материал гульяь цар. ТIехьарча хана дикка зе а зувш тоабеннаб йоккха опыт йолча хьехархочо Л. Х. Толдиевас кулгалдеча интернациональни доттагIала клуба болх а. Яхь лелаеча Къулбаседа-ХIирий республикерча училищашца цхьана цо чакхдаьккхад доттагIала кIира, доккха цIей а хиина дIаттай совеши республикай фестиваль.

Дешархоша салоIача ден хухка терко ядар хьалха. Бакъда, из ха пайдана хургйолча тайпара царга дIахьайита дагахьа оарцагIьалар комсомола комитета учпрофкома. хьайир салоIача ден клуб. ХIанз салоIача дийнахьа чакхйоах музыка-халхара, иле сайренаш, дискотекаш, вIашагIкхетараш, спортивни яхьаш. ХIара салоIа ди хьатIакхачале дешархоша, хига а баьле, шоаш лоархI из ди мишта дIадикхьача бакьахьа да, шоаш хьеж бокъонаш телхаю моттигаш ца нийсъялийта. Цу тайпарча а кхыча а общественни балха юкъеоза гIерт тхо дуккагIча даькъе хала оамалаш я оалаш дола бераш. Царна кхетам луча даькъе гIо ду хьехархошта дешархой активах болча кагирхоех латтача кхетама болх дIахьоча школа.

Нийсъеннай тха дешархоша бокъонаш телхаеш йола моттигаш. Масала, 1979 шера училища дешархоша каникулаш йолча хана школьникашца цхьана продовольственни тика чу а баьнна конфеташ йихьаяр. Цу масало хьагойтар тхона класса арахьа бу болх хила безача боарал тIа боацилга. Цу балха йоакхо а еш. из товбаьчул тIехьагIа укх шин шера дешархоша бокъонаш телхаеш, царна зуламера хIамаш карагIдаьнна моттиг нийсъеннац.

Педагогически практико хьагойт кхетам балара болх дика оттабаьча, дIахьоча группашкара дешархой дисциплина дика йолаш, дика дешаш. барт болаш хулилга. Цу тайпара я аьнна белгальякхха безам ба са № 16 йола группа (мастер А. М. Боков) Цу группера беррига дешархой комсомольцаш ба, цаI вац дешара тIехьавусаш, эггара хьалха кхоачашъю цу группа хIара шерара производственни балхий план, чакхйоах кIоаргга чулоацам а маIан а дола мероприятеш.

Кхы тайпа. дисциплина во йолаш, дешара тIа ца кхувш, дешархой къахьегама а политически а хьинар совдаккхара лостамагIа мероприятеш ца еш группаш а я тха. Царех я З. А. Мальсаговаси Т. О. Шакриевеи кулгалду №№ 4, 9 йола группаш. Цу группай вахар тоадар да хIанз тха керттера декхар.

Ю. АРАПИЕВ.
Назрановерча № 14 йолча СГПТУ директор.

IАЛАМ ДЕЗАШ

Н. К. Крупская цIерагIча культура Дворецe хьа а йийлла болх беш я художника-любитела Т. П. Коршикова суртий выставка. Автор ше дуккхача хана дена болх беш ва машиннаькъа Грознерча отделене инженер волаш. ХIаьта сурташ дахкара дIалу цо шийн мукъа ха.

Выставке гойташ ба тайпайпарча ханашка баь ткъо болх. Уж берригаш хетабаь ба Iалама. Царга хьежача майрра ала йиш я уж сурташ дахка саг дег тIара Iалам дезаш, цун хозал зе а лархIа а ховш ва, аьнна. Из ха йиш я алхха суртий цIераш Iойийшача а: «Джалке — бIаьстан юхь», «ДотIа дийллачул тIехьагIа». «ХьунагIа», «Iа», «Аре». кхы дIахо а. Ше дуллача суртаца Iаламера моллагIа мугIарера хIама хьахьокхаш шийн бIаргашта мара гуш йоаца хозал хьахьокха гIерт художник.

С. ЧАКОВ.

Газета аргIанара номера арадаргьа 1-чи, 2-чи мае.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1983—1984 дешара шера дешархой деша дIачувоаккха дIадоладайт.

Укх профессеех:

1. **Мехкадаьттен газ йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни буру тохача бурильщика гIонча. электросварщика болх бе а хоргдолаш.**
Дешара ха — 1—3 шу.
2. **Буровойшта гIулакх деш вола электромонтер.**
Дешара ха — 3 шу.
3. **Электрогазосварщик.**
Дешара ха — 3 шу
4. **Слесарь-авторемонтник.**
Дешара ха — 1—3 шу.
5. **Химически анализа лаборант** (мехкарий).
Дешара ха — 3 шу
6. **Топограф-геодезист.**
Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дIаоц 8—10 класс чакхъяьккха кагий нахи мехкарийи, эскарера цIабаьхка бIухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачаца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъарча алапех 33—50 процент ахча кара дIател. Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоарх!

Училища кхо курс чакхъяьккха а йистебовлаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхарах долеи профессегIа квалификаци енни долеи дипломаш дIалу.

Училище чакхъяьккхараш специальностагIа болх бе хьожабу город Грозне. Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цIерагIа ер документаш: заявлени, дийша хилара тешал, вахача моттигера справка, ваь ха тIайола тешал е паспорт, 6 фотокарточка 3х4 размер йолаш. Документаш хьачуийду хIара дена 8 сахьат ваьлча дена 18 сахьат даллалца.

Занятеш дIайолалу 1983 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тха училище деша дувла!

Из чакхъяьккхачул тIехьагIа оаш хержача специальностагIа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хIаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

АЭРОФЛОТА КЕРДА МАГИСТРАЛЬ

ГРОЗНЫЙ — АКТЮБИНСК — ЦЕЛИНОГРАД — НОВОСИБИРСК

1983 шера 15 мае йолалу цу

6497-ча рейсагIа ТУ-134 яхача самолетаца эггара хьалха Актюбинск, Целиноград, Новосибирск яхача городашка даха йиш хургья шун. Самолет Грознера дIайода 20 сахьати 45 миноти яьлча. Актюбинске кхоач — 23-00, Целинограде — 01-35, Новосибирске — 04-10. Авиабилета мах Актюбинске кхаччалца — 29, Целинограде — 47, Новосибирске — 68 сом.

Кердача трассагIа самолеташ лелара расписане хьакъехьа йола шерра информаци лургья шоана Аэрофлота агентства справочни бюрос укх телефонаца 2-75-46, аэропорта справочни бюрос — 2-36-00.

Билеташ эца йиш я Аэрофлота кассашкара: ул. Полежаева, 9/32, Грозный-нефтяная, трансагентсташ — городашка Назране, Малгобеке, Гудермесе, станицашка Надтеречная, Шелковская, Орджоникидзевская, Наурская, Шаьла.

Самолеташца никъ бе дувла!

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

16.50 — Дошарио (гIалгIай меттала).
17.20 — Вай — интернационалисташ (гIалгIай меттала).
17.30 — Iилман-популярни фильм.
17.40 — «Халкъа тIаьхьенана экран».
18.00 — «Загорски ГЭС». Документальни фильм.
18.10 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
18.30 — «Умахцlено».
19.00 — «Кхоачам хилийта дечьгIар халийтара».
19.30 — «Болхлой тIехье», «ТУ-30» (нохчий меттала).

29 АПРЕЛЬ
II ПРОГРАММА

16.10 — Документальни фильм.
17.05 — «ХьаннагIий алххара яьунхьам музцара тIехье» (гIалгIай меттала).
17.35 — Киножурнал.
17.45 — РСДРП II-гIа съезда дерригача дуненна исторически лоархIам».
18.00 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
18.20 — Фильм - реклама.
18.25 — «Илли а да уллув гIа боахаш».

17.31 — Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Атеист». Радиовыпуск (гIалгIай меттала).

РАДИО

28 АПРЕЛЬ

6.40 — Передачай программа, хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.45 — «Юрта боахама болхлой рапорт луш ба» (гIалгIай меттала).
8.13 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.36 — Музыкальни антракт (гIалгIай меттала).
8.40 — «Деге хьехарца». Радиовыпуск (нохчий меттала).
11.15 — Патриоташ - интернационалисташ кьалнахбар». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Хьехамча — сийдола цIи» (гIалгIай меттала).
11.45 — Социалистически Къахьегама Турпала М. Бахмадовна хетадаь музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
15.15 — Илли ола Дагаев Валида (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа, хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Пьеса дозагъашано М. Шипулина дагалувц (эрсий меттала).

29 АПРЕЛЬ

6.45 — Передачай программа, хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
6.45 — «Юртара Iуйренаш» (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.36 — Машарани къахьегамахи дола иллеш (нохчий меттала).
11.15 — ЦхьоалагIча майна дола къахьегама совгIаташ (гIалгIай меттала).
11.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» (гIалгIай меттала).
11.50 — Реклама.
15.15 — Халкъара ритмаш (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа, хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Юрцаш а къахьегама коллективаех долча Закона проект (нохчий меттала).
17.31 — «Хьона, Даьхе, тха хьинаре къахьегам!» (эрсий меттала).
17.46 — Музыка (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш. малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьеккхаш хилеи фегара температура республике 20—25, Грозне 22—24 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш моркхаш а йолаш, лаьгIо догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьеккхаш хилеи фегара температура буйсана 4—9, дийнахьа 15—20 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий; партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехатий — 2-56-87; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-56-87; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка

СФ05141. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2180.